

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DIŞİŞLERİ KOMİSYONU
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA
TOPLULUKLAR ALT KOMİSYONU
TOPLANTI
TUTANAKLARI**

-----0-----

5 Şubat 2026 Perşembe

-----0-----

KONU

- Başkanlık sunuşları
- Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanı Abdulhadi Turus'un "Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının Faaliyetleri" konulu bilgilendirme sunumu

5 Şubat 2026 Perşembe
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 13.47
BAŞKAN: Seda GÖREN (İstanbul)

----- 0 -----

ALT KOMİSYON BAŞKANI SEDA GÖREN - Sayın üyelerimiz ve çok değerli katılımcılar, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Alt Komisyonunun 28'inci Yasama Döneminin 4'üncü Toplantısının ikinci kısmını açıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Yurtdışı Türkler Başkanlığımızın bir sunumu olacak fakat kendileri gelmeden önce ve gündeme geçmeden önce birkaç hususta ben de görüşlerimi ifade etmek istiyorum.

Bugün dünyanın dört bir yanında yaşayan 7 milyonu aşkın vatandaşımız, yüz binlerce öğrencimiz ve milyonlarca soydaşımızla birlikte Türkiye, sınırlarının ötesinde güçlü bir millet varlığına sahiptir. Bu varlık yalnızca sayıyla ifade edilen bir nüfus değildir; bu varlık; ecdadımızın, şanlı tarihimizin devamıdır, devlet aklımızın uzantısıdır, ülkemizin Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde ortaya koyduğu küresel vizyonun insan unsurudur; alt komisyonumuz da tam olarak bu bilinçle çalışacaktır.

Sayın üyelerimiz, son üç yıl içerisinde İstanbul Milletvekilimiz, önceki dönem Alt Komisyon Başkanımız, hâlihazırda alt komisyon üyemiz Sayın Zafer Sırakaya'yla birlikte yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın araç, telefon, mavi kart, sosyal güvenlik, emeklilik borçlanması, askerlik, e-tebligat ve konsolosluk işlemleri başta olmak üzere çok sayıda başlıkta sorun ve taleplerini doğrudan ele aldığımız toplantılar gerçekleştirdik. Aile ve Sosyal Hizmetler, İçişleri, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği, Ticaret, Hazine ve Maliye, Adalet ve Dışişleri Bakan Yardımcılarımızla, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlarımızla ve diğer kamu görevlilerimizle yaptığımız bu görüşmelerde sahadan gelen her başlığı detaylı biçimde değerlendirdik. Hazine ve Maliye Bakanımız Sayın Mehmet Şimşek'le iki ayrı görüşme, Millî Savunma Bakanımız Sayın Yaşar Güler'le dövizli askerlik konulu temaslarımız, AK PARTİ Grup Başkanımız Sayın Abdullah Güler ve diğer kurum başkanlarımızla sosyal güvenlik ve çalışma hayatına yönelik istişareler bu sürecin önemli adımlarıdır. Bu temasların sonucunda, 2023-2026 döneminde Meclisimizden geçen düzenlemelerle yurt dışındaki vatandaşlarımızın SGK başvurularını müşavirlik ve ataşelikler aracılığıyla yapabilmesi mümkün hâle gelmiştir. Telefonlarda IMEI kullanım süresi yüz yirmi günden yüz seksen güne çıkarılmıştır, araçlarda internetten ön kayıt kalış süresi uzatımı ve emekliler için dört yıla kadar araç bulundurma imkânı sağlanmıştır, dijitalleşme alanında ise önemli bir mesafe katedilmiştir.

2025 yılı sonu itibarıyla, dış temsilciliklerimizce verilen e-devlet şifresi sayısı 1 milyon 300 bini, e-tebligat hesabı sayısı 60 bini, gönderilen tebligat sayısı ise 55 bini aşmıştır. Konsolosluk çağrı merkezimiz günde ortalama 2 bin, ayda 60 bin, bugüne kadar toplamda 11,5 milyonun üzerinde çağrıyı yanıtlamıştır.

Sayın hazırun, yurt dışında yaşayan vatandaşlarımıza yönelik en ciddi sorun alanlarından biri artan ırkçı saldırılardır, İslam düşmanlığı ve nefret suçlarıdır. 2023-2026 yılları arasında Almanya, Fransa, Danimarka, Belçika ve Yunanistan başta olmak üzere, birçok ülkede camilere, derneklere, okullara ve vatandaşlarımıza yönelik saldırılar yaşanmıştır. Başta Dışişleri Bakanlığımız ve bugün de burada bulunan Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığımız olmak üzere bizler bu saldırıların her birine karşı sert ve net diplomatik açıklamalar yaptık, ilgili ülkeler nezdinde girişimlerde bulunduk ve elimizden geldiğince mağdurları ziyaret ettik. 2025 yılında yalnızca Avrupa genelinde kayıtlara geçen nefret suçu sayısı 850'nin üzerindedir. Bu suçların önemli bir kısmı Müslümanlara ve Türk kökenli vatandaşlara yönelmiştir. Bu tablo sadece güvenlik meselesi değildir, insan hakları ve birlikte yaşam kültürü ve hukuk devleti açısından da ciddi sınamalardır.

Değerli katılımcılar, Sayın Cumhurbaşkanımızın da ifade ettikleri gibi, yurt dışındaki her bir vatandaşımız bu vatanın asli unsurudur. Türkiye, ayrımcılığa karşı hukuku, nefrete karşı vicdanı, öfkeye karşı sağduyuyu temsil eden bir duruşu kararlılıkla sürdürmektedir. Yaz dönemlerinde sınır kapılarında İstanbul Milletvekilimiz Sayın Zafer Sırakaya'yla birlikte yaptığımız çalışmalar da bu yaklaşımın sahadaki yansımalarıdır. 2025 yaz sezonunda Kapıkule, Hamzabeyli ve İpsala gümrük kapılarından ülkemize giriş yapan yolcu sayısı 2 milyon 335 bin, araç sayısı 585 bin olmuştur. Alınan tedbirlerle ortalama bekleme süresi otuz dokuz dakikaya düşürülmüştür. On yıl önce bu sürelerin beş saate kadar çıktığı düşünüldüğünde geline nokta son derece anlamlıdır.

Alt komisyonumuz masabaşında rapor üretmenin ötesinde imkânlar dâhilinde sahada, sınırda, konsoloslukta, ailelerin evinde, gençlerin yanında olmayı görev bilmektedir. Bugün, birazdan YTB Başkanımız Sayın Abdulhadi Turus'un sunumuyla millet varlığı politikalarımızı, gençlik projelerimizi, burs faaliyetlerimizi ve saha çalışmalarımızı daha da ileri taşıyacak bir çerçeveyi birlikte değerlendireceğiz. Saati biraz öne aldığımız için aslında Sayın YTB Başkanımız da sağ olsun, bizi daha erkene aldı ama galiba hâlâ yolda. Bu arada biz de kendi istişarelerimizi yapabiliriz eğer uygun bulursanız.

Tekrar teşekkür ediyorum.

Buyurun Başkanım.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Başkanım, tekrar tebrik ediyoruz, hayırlı olmasını diliyoruz hem Başkanlığınızın hem Komisyonumuzun yeni döneminin diğer milletvekili arkadaşlarıma da.

Geçtiğimiz dönemde, maalesef, Komisyonumuz arzu ettiğimiz sıklıkta toplanamadı; umut ediyorum, bu dönem daha fazla, düzenli olarak toplanırız.

Bir başka husus da -konuşmanızda bahsettiniz, bir önceki toplantımızda da yine buna benzer bir sunum yapmıştınız, belki ben yanlış biliyorsam düzeltirsiniz ama- siz Komisyon Başkanı olarak bakanlıklarla temas ederken yani Komisyonun diğer üyelerini

de yanınıza almanızın faydalı olacağını düşünüyorum yoksa yaptığınız temas Komisyon adına yapılmış bir temas olmayacaktır, AK PARTİ'nin milletvekili olarak ya da AK PARTİ'nin Genel Başkan Yardımcısını yanınıza alarak yaptığınız temas olur. Ben o konuda bizlerin de... Yani tabii ki sizlerin bu konudaki bilginize, deneyiminize -Zafer Bey'in olsun, Oğuz Bey'in olsun- hiç şüphem yok ama belki bizlerin de mütevazı katkıları; Metin Bey'in, benim, Hasan Bey'in ve partilerimizin, her birimizin partisinden de bu konuda politikaları var. O yüzden, bu konunun ben geçtiğimiz dönemde olduğu gibi yani bakan yardımcılarını siz Başkan olarak gidip ya da yanınıza AK PARTİ'nin bir yöneticisini alıp gidip temas yapmanız ya da gelen bürokratları sadece sizin ağırlamanızın tabii ki katkısı vardır, asla küçümsemem yani ne yapılırsa faydalıdır ancak Komisyon adına yapılmış ya da en azından ortak akli yeterince programa dâhil etmiş olmayacağı kanaatindeyim. Eğer yanlış anlamazsanız, bu tür temaslarda Komisyonun tamamına davet göndermenizi, gelebilen arkadaşlarımızın gelmesini -gelemezlerse tabii ki siz kalırsanız baş başa, tek başınıza, söyleyecek bir şey yok, her zaman programımız uyuşmaz ama- bunun özellikle de bakanlıklarla temaslarda... Çünkü bizlerin de... Bahsettiğimiz konu çok önemli, mesela, siz de çok güzel şeylerden bahsettiniz ama işte, emeklilik meselesini çözemedik hâlâ. Ben de karşınıza sizin konuştuğunuz Maliye Bakanı ya da Yardımcısını alıp "Ya, niye sen benim yurt dışındaki çalışan vatandaşına 'Buradan emekli olduğunda orada çalışamazsın.' diyorsun, ne hakla diyorsun?" diye sormak istiyorum. Belki bazen elinizi de kolaylaştırır muhalefetin bunu soruyor olması. O yüzden bu konuda ben bu temaslara yani tek başına sadece AK PARTİ'nin teması gibi algılanacak şekilde -sizin niyetinizin öyle olmadığına en ufak bir şüphem yok- yapılmamasının daha doğru olacağını düşünüyorum.

Bahsettiğiniz konu başlıklarının her biri Komisyonumuzun, bizlerin partilerinin ana mücadele alanlarından biri. Başta vatandaşlarımızın ırkçı saldırılara karşı korunması, Avrupa'daki, hatta dünyadaki yükselen aşırı sağcı, aşırı ırkçı akımlara karşı korunması noktasında hepimizin söyleyecek sözü vardır. Benzer şekilde de emeklilik meselesi başta olmak üzere -yani bu kabul edilemeyecek bir husus ama- benzer şekilde biraz daha düzeltilmesini istediğimiz araçlarla, telefonlarla ilgili konular olsun yani yurt dışındaki vatandaşlarımızın kendilerini orada yalnız hissetmeyeceği; yarılarında bizleri, devletimizi, Hükûmeti, sizi, iktidarınızı, biz iktidarda olmasak da bizim de desteğimizi hissedeceği şekilde çalışabileceğimize inanıyorum. Yurtdışı Türkler Başkanlığı da çok önemli bir kurum.

Bir başka önerim de -biz gidebilirsek biz de gidelim ama- ana komisyonumuz olan Dışişleri Komisyonu ya da bazen başka komisyonlarda da görevliyiz biz, işte, Avrupa Komisyonu, NATO Komisyonu, AKPM, diğer PA'lar gibi. Mesela onlar da yurt dışına gittiğinde, sizin Başkanlığınızda bizim Komisyonumuzda, ama sadece Başkanlığınızda gidilen ülkede mutlaka bence tercihe bırakmadan, keyfiyete bırakmadan, oradaki yurttaşlarımızla -Yurtdışı Türkler Başkanlığının da altyapısı, networkü çok iyi bildiğim kadarıyla- mutlaka giden heyetin ama bir çay içmeye, ama bir kahvaltı yapmaya, ama bir dert dinlemek için buluşmasının sağlanması noktasında bizim -sizin Başkanlığınızda tabii ki- alt komisyon olarak bunu mutlaka gündemlerine getirmemiz... Yani giden her heyetin mutlaka -konusu NATO olabilir- bir akşamını, bir öğlesini neyse, oradaki heyetlerle bir araya gelirse... Şunu yapıyoruz biz: İşte, siz gidiyorsunuz mesela partinize yakın bir şeye, belki Hasan ağabey gidiyor kendi partisine... Ama bir de bunların bir araya getirilip hepimizin dinlemesi daha etkili olur yani ama işte CHP birliği, ama işte oradaki UID ya da işte MHP'ye, Ülkü Ocakları olabilir, hepsini bilmiyorum ama onlar da diğerleri de sivil toplumla bir araya gelip dinlememiz bize maksimum katkı getirir. Her yere biz gidemeyiz ama milletvekillerimiz değişik vesilelerle gidiyor, onların "input"larını bizim dinlememiz de çok faydalı olur yani sizden habersiz birçok şeye gidiyorlar. Bize orada bir şey söylüyorlar, bazen toplanmasak da söylüyorlar; işte, bir şoförle rastlaşıyoruz, "Ya, benim şu derdim var." diyor. Bunların bize bir şekilde aktarılmasını belki siz Başkanlığınızla ve o komisyonların başkanlarıyla irtibat içinde sağlayabilirseniz hem daha bir dinamizm hem de çok yönlü iletişim ve bilgi akışı sağlanabilir diye düşünüyorum.

Ben bir kez daha hem size hem de Komisyonumuza başarılar diliyorum.

Bizler, tabii ki sadece bizi seçen illerin değil yurt dışında yaşayan -sizin de bahsettiğiniz- 7 milyonun üzerindeki kardeşimizin de vekiliyiz; partilerimizin adı ne olursa olsun hepimiz onların derdinin çözülmesi noktasında sorumluluk almaya hazırız, sizlere yardımcı olmaya hazırız.

Tekrar başarılar diliyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SEDA GÖREN - Çok teşekkür ederiz görüşleriniz ve değerlendirmeleriniz için Utku Vekilim.

İnşallah, bundan sonraki planımız aslında şu: Olabildiğince her aya bir toplantı organize etmek istiyoruz ve bu toplantıların da -biraz önce bahsettiğiniz- aslında bakanlıkları ziyaret şeklinde değil de bakan yardımcılarımızın gelip burada bize sunum yapması ve karşılıklı bir soru-cevap şeklinde olmasını arzu ediyoruz. Geçen dönemde bazen zamanların çakışmasından, bazen de hızlı planlanan toplantılar sebebiyle bu eksiklik olmuş olabilir.

Ben teşekkür ediyorum.

İkinci bahsettiğiniz husus da aslında kurumsal çerçevede ele alınırsa yapılabilecek bir şey olduğunu düşünüyorum. Evet, bir geri dönüş raporu her seferinde Komisyonumuzda bulunursa en azından biz de her ayki toplantımızda onu değerlendiririz "Bu hafta, bu ay bu ziyaretler yapılmış, milletvekillerimize bu görüşler gelmiş." diye. Dışişleri Komisyonu bünyesinde yapılan ziyaretlerden en son biz Hasan Bey'le Paris'e gittiğimizde orada büyükelçiliğimizin topladığı Türk toplumunun sivil toplum kuruluş temsilcileri çok genişti yani aynı şekilde her partinin siyasi temsilcisi oradaydı, her sivil toplum kuruluşundan temsilciler vardı. Tabii, bunun her ziyarette yapılmasını istiyoruz, doğru buluyoruz.

Teşekkür ederim tekrar.

Hoş geldiniz Sayın Başkanım.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Çok sağ olun, hoş bulduk.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SEDA GÖREN - Sizin bir görüşünüz vardı Sayın Sırakaya.

ZAFER SIRAKAYA (İstanbul) - Ben de konuyla ilgili olarak, tabii, Komisyon 2019 yılında kurulduktan sonra esasında birçok bakan yardımcımızı da ağırladığımızı hatırlıyorum. Geçmiş dönemdeki bu konunun eksikliğini Utku Bey gündeme getirdi ama -öyle tahmin ediyorum ki- önümüzdeki süreç içerisinde -bakan yardımcılarımızı Komisyonumuza davet ederek- bakan yardımcılarımızın Meclise gelip konuyla ilgili olarak bilgi vermelerinin daha doğru olacağı kanaatindeyim. Bu konuyla ilgili olarak bakan yardımcılarımıza buradan milletvekillerimizin de muhakkak sorularını yönlendirerek yurt dışındaki vatandaşlarımızın sorunlarının daha ivedi bir şekilde

hallolması noktasında... Yanlış hatırlamıyorsam 2020 yılında yarı zamanlı çalışma imkânı tanıma fırsatı olmuştu. Tam zamanlı çalışmanın getirilmesi konusunun da muhakkak hızlı bir şekilde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımız olsun, Maliye Bakanlığımız nezdinde olsun bitirileceği konusunda eminim ama bunu önümüzdeki günlerde bence Meclisin gündeminde tekrar teati etmenin, görüşmenin kıymetli ve değerli olacağını düşünüyorum.

Yine, 2019 yılında kurulduktan sonra esasında bizler alt komisyon olarak da yurt dışına bir gezi düzenlemiştik; o dönemde değişik siyasi partilerden milletvekillerimiz de vardı, yanlış hatırlamıyorsam Cumhuriyet Halk Partisinden Mehmet Bey bulunmuştu. Üç tane ülkeyi kapsayan bir gezimiz olmuştu; Belçika'yı, Almanya'yı ve yanlış hatırlamıyorsam Hollanda'yı kapsamıştı. Yine, bu çerçeve içerisinde, tabii, alt komisyonumuzun... Tabii, Dışişleri Komisyonumuz kıymetlidir bu anlamda ama Dışişleri Komisyonumuzun gündeminin çok yoğun olması hasebiyle tamamen yurt dışındaki millet varlığımıza yönelme ihtimali belki kalmayabilir. Bu anlamda, oradaki tüm sivil toplum kuruluşlarını kapsayacak şekilde ve bütün bu sivil toplum kuruluşlarının sorunlarını gündemine alacak şekilde yurt dışı gezilerinin düzenlenmesi... Tabii, bunu Dışişleri Komisyonu Başkanımız Sayın Fuat Bey'le de görüşmek lazım. Ben, en son Fuat Bey'in Fransa'ya yapmış olduğu ziyarette oradaki Türk toplumuyla bir araya geldiğini müşahade etmiştim, herhâlde sizler de bulunmuşsunuz yani onlar da muhakkak bir araya geliyorlardı, görüşüyorlardı ama bunun dışında, bence her bir sivil toplum kuruluşunu belki yerinde ziyaret ederek onlarla bire bir görüşmenin sağlanması, milletin vekilinin milletin yanında olduğunun da hissettirilmesi kıymetli ve değerli olur. Bu konuyla ilgili olarak, belki Komisyon Başkanı olarak, sizlerin Dışişleri Komisyon Başkanımız Fuat Bey'le de görüşerek... Böyle bir gezinin tertip edilmesini ben de kıymetli ve değerli bulduğumu, bütün siyasi partilerin de burada temsil edilmesinin de son derece değerli olacağı düşüncemi, hissiyatımı paylaşmak isterim.

Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SEDA GÖREN - Ben de teşekkür ediyorum Başkanım.

Eğer şu an için söz alacak başka bir üyemiz yoksa basın mensuplarımıza teşekkür ediyoruz.

Sayın YTB Başkanımızın sunumunu almak üzere sözü kendisine veriyorum.

Çok teşekkürler tekrardan.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Ben çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri, çok kıymetli milletvekillerimiz; öncelikle bizi Komisyonunuza davet ettiğiniz için, kendi kurumumuzu anlatma fırsatını bizlere sunduğunuz için Başkanımız başta olmak üzere Komisyon üyelerimizin tümüne teşekkür ediyoruz.

Müsaadenizle kısaca, ilk önce, kurumumuzu tanıtan ki zaten sizler bu konuda altyapı olarak bizim kurumumuzu biliyorsunuz ama biz de son zamanlarda yaptığımız ve asıl yapmak istediğimiz nitelikleri anlatır küçük sunumla başlamak istiyoruz.

Bizi davet ettiğiniz için tekrardan çok teşekkür ediyorum.

Çok Kıymetli Komisyon üyelerimiz, bizim YTB olarak üç ana çalışma alanımız var. 2010 yılında Sayın Cumhurbaşkanımızın o zaman Başbakanlık sisteminde Başbakanlığa bağlı olarak kurduğu ve tabiri caizse lokomotif unsuru olarak yurt dışı vatandaşları merkeze aldığı ama yanında kardeş ve akraba toplulukları, hemen akabinde de artık Türkiye'nin hakikaten ciddi bir markası hâline gelmiş Türkiye bursları olmak üzere üç ana alanda çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Ben ilk önce, tabii, burada yurt dışı vatandaşları önceleyeceğimiz için kısa kısa diğer alanları anlatıp ondan sonra müsaadeniz olursa yurt dışı vatandaşlar kapsamında yaptığımız çalışmaları sizlere arz etmek istiyorum.

Uluslararası öğrenciler... Aslında Türkiye'nin bugün 160 bin mezuna ulaşan ve her biri bulundukları ülkelerdeki Türkiye'nin fahri elçileri konumuna yükselen ve bugün bizim ulaşabildiğimiz veriler doğrultusunda Türkiye'ye yılda 5 milyar dolar katkısı olan büyük bir yapıya dönüştü. Başarılı ve nitelikli uluslararası öğrencilere biz Türkiye'de aslında eğitimin fırsat eşitliği noktasında imkân sunuyoruz ve yükseköğrenimde de uluslararasılaşmayı tesis etmek için altyapı çalışmalarına yine lokomotiflik görevi görüyor Türkiye bursları.

Türkiye ile bulundukları ülkeler arasında iş birliğini geliştirme noktasında artık bugün karşılığını ciddi bir şekilde ete kemiğe büründürmüş bir şekilde yapıyoruz ki bunu şöyle anlatabilirim: Hâlihazırda bugün Türkiye mezunu olan bir Cumhurbaşkanı, onlarca bakan, çok büyük sayıda bürokrat ve gerçekten Türkiye'yle çok ciddi nitelikte sermaye unsurunu bölüşen iş insanları mevcut ve bunlarla biz YTB olarak da iletişim hâlindeyiz.

Rakamlarla Türkiye burslarını anlatmak istersek; bizim 145 ülkeden 150 binden fazla, 160 bine yakın Türkiye burslusu öğrencimiz bulunmakta. Biz her yıl 5 bin öğrenciyi lisans, yüksek lisans ve doktora niteliğinde Türkiye'ye getirip Türkiye'nin çok nitelikli üniversitelerinde eğitim gördürüyoruz. 100'e yakın ülkede de biz yerinde gidip mülakatlar yapıp... Tabii, ilk önce bir sınav sistematiğimiz var, sınavın ardından 100'e yakın ülkede kendi personelimizle o ülkelere gidip mülakatlar yapıyoruz ve dolayısıyla "O ülkenin en iyi öğrencisini nasıl seçebiliriz?"in peşine düşüyoruz.

184 ülkede 150 binin üstünde, 160 bine yakın mezunumuz bulunmakta. Sadece 2025 yılında 171 ülkeden 125.668 başvuru aldık. Bu dönem bizim başvuru dönemimiz yani ocak ayından şubat sonuna kadar; şu an son yirmi güne geldik. Bize genelde son on gün, son beş gün çok daha yoğun başvuru oluyor, şu an itibarıyla 90 binin üzerinde başvuru almış durumdayız.

Tabii, bir diğer çalışma alanımız, ülkemizin bir imparatorluk bakiyesi olması hasebiyle, sizler de takdir edersiniz ki Latin Amerika'dan Etiyopya'daki Harar Türklerine kadar, Latin Amerika'daki El Turco'lara kadar aslında çok büyük bir coğrafyada soydaş ve akraba topluluklarımız bulunmakta. Biz özellikle iki alanı, Türkiye Bursları alanını kardeş topluluklarla bir araya getirip Türkiye Mezunları üzerinden birlikte neler yapabiliriz çalışmaları yapıyoruz. İşte, her yıl belirli ülkelere Türkiye Mezunlarımızla buluşma toplantıları yapıyoruz. Orada özellikle kendi alanlarında, kendi mesleki niteliklerinde Türkiye'yle olan bağlantılarını tekrar gözden geçiriyoruz.

İkinci çalışma alanımız özellikle kardeş topluluklarımıza yönelik eğitim destekleri. Bu eğitim destekleri programları her yaş aralığında ve akademiye kadar giden bir sistematiğe dayalı. Özellikle, malumunuz, biz proje bazlı bir kurumuz, bütün bu eğitim faaliyetlerimizi o ülkelerdeki soydaşlarımızın oradaki sosyolojisine göre hareket ederek yapmak istiyoruz. Yani şunu önemsiyoruz: Bir ülkeye gidip biz proje yapalım demiyoruz, o ülkedeki sosyolojiyi göz önünde bulundurarak, onların isteklerini göz önünde

bulundurarak projeler yapıyoruz. Kültürel iş birliği ve hareketlilik programları yapıyoruz, akademik ve bilimsel araştırma programları yapıyoruz, soydaşlarımızın özellikle akademideki altyapılarını geliştirebilmek için ülkemizdeki akademi unsurlarıyla bir araya getiriyoruz ve onlara proje destekleri veriyoruz. Ve en önemli çalışmalarımızdan biri de aslında bu da Türkiye'nin gelecekte hem bürokraside hem de akademide dostlarını oluşturabilecek bir program olan "KATİP" dediğimiz Kamu Görevlileri ve Akademisyenlere Yönelik İletişim Programı. Bu program sekiz aylık bir program. Biz hemen hemen bütün ülkelerin dışişleri bakanlıkları başta olmak üzere onlara diyoruz ki: Bize diplomatlarınızı yollarsanız sekiz ay boyunca biz onlara Türkçe merkezli bir eğitim vereceğiz. Kendi alanlarındaki çalışmalarına, kendi alanlarıyla ilgili Türkiye'deki muhataplarıyla bir araya getirip onların kapasite geliştirmeleriyle, tecrübe paylaşımlarıyla ilgili çalışmalar yapıyoruz. Ortalama her yıl 50 ile 100 arasında akademisyen ve kamu görevlisini dünyanın dört bir tarafından getirip yapıyoruz. Şu an itibarıyla Türkiye'de KATİP programında bulunan 40'ı aşkın diplomat ve akademisyen hâlâ devam ediyor. Her yıl 100'e yakın çok nitelikli, özellikle o ülkelerin bize önerdiği akademisyen ve kamu görevlisini Türkiye'ye getirip Türkçe eksenli bir program yapıyoruz. Beşerî ve Sosyal Kalkınma Araştırmaları Destek Programı'mız var. Özellikle soydaşlarımızın bulunduğu ülkelerde yaşam standartlarını yukarı çıkarabilecek projelere destek veriyoruz ve en önemlisi de bulundukları ülkelerde, azınlık oldukları ülkelerde Türk olduklarını, soydaş olduklarını ispat edebilecek belirli çalışmalara çok ciddi bir şekilde destek oluyoruz, bunlardan biri de Soydaş Edebiyatı Destek Programı. Ben müsaadenizle buraları hızlı geçiyorum.

Tabii, bizim ana noktalarımızdan biri yurt dışı vatandaşlarımıza yönelik çalışmalar. Biz yurt dışı vatandaşlarımızla ilgili çalışmalarımızı tematik başlıklarla götürüyoruz. Türkiye'deki kamu hizmetleri... Malumunuz, bizim yurt dışında yaşayan 8 milyona yakın vatandaşımız bulunmakta, bunun 5,5 milyonu Avrupa'da yaşıyor ve yurt dışındaki vatandaşlarımızın birçoğu yazın hem akrabalarını, ailelerini ziyarete hem de tatile öncelikli olarak Türkiye'ye geliyor. Tabii, burada kendilerinin takdir edersiniz ki kamuyla ilgili belirli hizmet alımları oluyor. Bu hizmet alımlarını kolaylaştırmak üzere çalışmalar yapıyoruz.

Sayın Komisyon üyelerim, burada bunu özellikle belirtmem lazım. Dünyada yükselen ırkçılık tabii, daha çok Avrupa ekseninde aşırı sağın yükselmesiyle inanılmaz bir duruma geldi. Hem Türk olması hem de Müslüman olması hasebiyle okların en çok yöneldiği toplum da maalesef Türk toplumu Avrupa'da. Biz buna karşı insan hakları çalışmalarını önceliyoruz, bu çalışmaları ilk önce farkındalıkla yani "Bir ırkçılığa maruz kalmadan önce bunu nasıl yapmalıyız, bunu nasıl önlemeliyiz, insanlarla nasıl iletişim kurmalıyız?" gibi çalışmalar yapıp akabinde hukuki sistematiği de devreye sokacak şekilde belirli başlıklar altında yapıyoruz. Biraz sonra onları daha da açacağım. Yurt dışındaki ve ana vatandaki özellikle sosyal ve siyasal süreçlere katılımı teşvik etme noktasında çalışmalar yapıyoruz ve biz her yıl ortalama 5 bin genci, farklı başlıklarda Avrupa'daki, yurt dışındaki vatandaşlarımızdan oluşan gençlerimizi Türkiye'ye gençlik ve hareketlilik programlarına getiriyoruz. Bunlar bazen Gençlik ve Spor Bakanlığımızın bir yaz kampı oluyor, bazen bizim kendi edebiyat kampımızdan tutun da hukuk çalışmalarına veya Türkiye'deki özel kurumlarımızın stajlarına kadar genişletebiliyoruz.

Kültür ve sanat çalışmalarımız var. Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın kültür ve sanat çalışmalarına projesel destekler veriyoruz ki buralara çok eğiliyoruz çünkü biz yurt dışındaki vatandaşlarımızla ortak paydanın kültür, sanat ve spordan geçtiğine inanıyoruz. Orada daha çok hızlı buluşabildiğimizi görüyoruz ve buralara ciddi yatırımlar yapıyoruz.

Tabii, Türkiye'de Aile Yılı ama dünyada da aile meselesi çok kritik bir mesele. Buna karşı mücadele eden inanılmaz bir sistem var. Biz de yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın özellikle aile yapısını koruyabilmek, aile yapısı bozulmadan önce onları nasıl daha çok rehabilite edebiliriz diye aile ve sosyal çalışmalarımızı son beş senedir çok ciddi bir şekilde artırmış bulunmaktayız. Tabii, bir yandan da karşılama ve uğurlama çalışmaları; hepinizin bildiği, özellikle Kapıkule başta olmak üzere biz yurt dışındaki vatandaşlarımızın yazın vatanlarına gelirken onları bu meşakkatli yolculukta hem karşılama hem selamlama bazen bulundukları kapılarda, sınır kapılarında yaşayacakları sıkıntıları önlemek için güzel bir altyapı oluşturuyoruz ve oradaki vatandaşlarımızı hem karşılayıp hem uğurluyoruz. Özellikle Zafer Vekilimiz bilir, biz birkaç kez gittik, yine aynı şekilde Seda Vekilimizle de gittik. Uğurlama sırasında özellikle Bulgaristan tarafında, Kapıkule'de biz 12-15 kapı açarken onlar 3 kapı açıyor, bazen 4 kapı açıyor ve maalesef huni şeklinde bir bekleme olabiliyor. Son iki yıldır bu sistematiği çok iyi ilişkilerle hem diplomatik hem de siyasi ilişkilerle daha iyi hâle getirdik ama yine de belirli bekleme unsurları olabiliyor, genellikle uğurlama sırasında. Oralarda vatandaşlarımız beklerken işte onları misafir edebileceğimiz alanlar oluşturuyoruz. Çocukların o sıra zaman geçirebileceği oyun alanları oluşturuyoruz. Bunları da bilahare inşallah ileteceğim.

Kültür ve sanat çalışmalarında yurt dışı...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Yeri gelmişken...

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Buyurun lütfen.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Bizi de götürün, muhalefeti de götürün Kapıkule'ye.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Tabii ki, tabii ki.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SEDA GÖREN - Hep beraber gidelim inşallah.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - İnşallah, biz bunu...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Yeri gelmişken söyleyeyim dedim.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Tabii ki, seve seve, çok isteriz.

Hakikaten oradaki çalışmamız çok güzel.

Sayın Vekilim, sadece şunu söyleyeyim: Sadece salt bir...

ZAFER SIRAKAYA (İstanbul) - Yalnız, vurgu yapmak için bizi YTB'ye götürmedi Sayın Vekilim.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - "Beraber gittik." demedi mi?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Yok, biz beraber gittik ama onlar oradaydı, biz hep oradaydık.

ZAFER SIRAKAYA (İstanbul) - Oraya gittik ama hani YTB'nin bir daveti üzerine gitmiş değilim, ben her sene 2 kez gidiyorum; hani buna vurgu yapmakta fayda var.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Sayın Vekilim, biz de çağırırız, biz de götürürüz, onda hiç bir sıkıntı yok.

Şöyle bir şey söyleyeyim: Çocuklara dondurma verip ikramlarda bulunacak kadar çok güzel çalışmalar yapıyoruz. Bu sene vatandaşlarımıza arabalarına assınlar diye bayraklardan tutun da çocuklar yolda okusunlar, aynı zamanda Türkçeyi pekiştirsınlar diye bizim TÜBİTAK'ın, TRT'nin çocuk dergilerini onlara hediye edip böyle güzel bir altyapı oluşturduk. Hakikaten çok güzel de dönüşler alıyoruz. Ben de yurt dışında doğmuş, büyümüş ve o yolları çok gidip gelmiş biri olarak hakikaten çok zorlu bir yoldu o yol. O yolda gelirken en azından güzel karşılaşmak, "Bizi de anıyorlar." demeleri bizi hakikaten mutlu ediyor ve onu yaşıyoruz gerçekten. İnşallah, bir dahaki sefere birlikte... Biz sizi davet edelim.

Kültür ve sanat çalışmalarında birçok farklı çalışma yapıyoruz ama özellikle Almanya'da, Avusturya'da yani vatandaşlarımızın yoğun olduğu bölgelerde Hollanda'da, İsveç'te, Belçika'da bir diaspora atlası oluşturduk. Bu diaspora atlasının asıl nedeni şu: İlk gün, gittikleri günden yani iş gücü anlaşmasından bugüne neler yapıldı, bugün ne durumdayız; oralarda, bulundukları ülkelerde nasıl yapıya sahibiz; dün nasıldık, bugün ne durumdayız? Bununla ilgili çok güzel bir atlas oluşturduk. Bunların hepsini getirdik, inşallah sizlerle de paylaşıyoruz. Almanya'daki, Türk diaspora atlasında Almanya'daki vatandaşlarımızla ilgili bütün bilgileri aslında böyle bir hap hâline getiren bir sistem oluşturduk, bunu geliştiriyoruz da, hakikaten güzel bir kaynak oldu akademinin çok iyi kullanacağı, siyasetin, diplomasinin çok iyi kullanacağı. Bunu Almanya, Avusturya, Hollanda, İsveç ve Belçika'da da yaptık.

Yine, sayın vekillerim, bizim bir Türk diasporası külliyyatımız oluştu; "İnsan Hazine Serisi Birinciler" dediğimiz, ilk gidenler, ilk gidenlerin hikâyelerini, ilk gidenlerin çektiği sıkıntıları, orada yaşadıkları, bazen güldüren, bazen hüznendiren ama tamamıyla bir sözlü tarih oluşturan kitabı oluşturduk. Yine "Yüzler" dediğimiz, Avrupa'da başarılı, siyasetten, diplomasiden, ticaretten, akademiden başarılı yüzleri bir kitaba sığdırdık. "Belgeler" dediğimiz, 1961'deki iş gücü anlaşmalarının resmî yazılarından tutun da ilk pasaporta başvuranlar, oradaki bütün belgeleri topladık ve hikâyeler... İnşallah, bunlardan sizlere dağıtacağız sayın vekillerim. Her biri hem çok böyle insanı alıp başka yerlere götürüyor hem de vatandaşımızın aslında ne kadar geçim ehli olduğunu gösteriyor. Bunu anlatırken bir şeye daha vurgu yapmam gerekiyor: Bizim insanımız 1961'de, özellikle Almanya'ya gidildiği sıra başka ülkelere de iş gücü için insanlar çağırılıyor ve misafir işçi olarak çağırılıyor iki yıl boyunca İtalya'dan, işte eski Yugoslavya'dan, Balkanların farklı ülkelerinden ama günün sonunda diyorlar ki: Bu Türkler geçim ehli insanlar, bu Türkler iş ahlakı yüksek olan insanlar ve gittikleri yerde katma değer sağlayan insanlar; yoğunluklu bu insanları getirelim. O günden bugüne de bizim vatandaşlarımız bulundukları ülkelere gerçekten çok ciddi katma değerler sağlamış, yüz kıyartıcı olayların en minimize olduğu diaspora yine bizim diasporamız. Bulundukları ülkelere adapte olan, bugün Avrupalıların ağızlarına pelesenk ettikleri, "Muhakkak siz buralara uyum sağlamalısınız." dedikleri unsuru en çok sağlayan yine bizim insanımız olmuş elhamdülillah.

Yine, gençlik ve hareketlilik çalışmalarımız var. Özellikle gençlerimizin ana vatanını tanıması ve aidiyetlerini geliştirmesi için farklı temalarla genç kardeşlerimizi Türkiye'ye getiriyoruz. Yurt Dışı Türkler Gençlik Kamplarımız var, özellikle Gençlik Bakanlığımızla yaptığımız 8-9 farklı yerde, işte dağ kampından tutun da deniz kampına kadar bir hafta, on günlük kamplar; gençlerimizi getirip buralarda hem Türkiye'nin bugünkü durumunu, Türkiye'nin tarihini, Türkiye'nin jeopolitiğini anlatabilecek altyapılar ama bir yandan da eğlenecekleri alt yapılar oluşturduk. Yurt Dışı Türkler Kültür Gezileri yapıyoruz. Bu kültür gezileri bizim özellikle "Evliya Çelebi" dediğimiz bölgesel geziler yani bazen Karadeniz'e, bazen Ege'ye, Doğu Anadolu'ya, Güneydoğu Anadolu'ya. 20-30 kişi bir araya geldiğinde bütün masrafları karşılayacağımız, buralarda Kültür Bakanlığımızın yönlendirmeleriyle, oradaki Kültür Bakanlığı yetkilileriyle güzel bir tarihî gezi ve kültürel gezi oluşturmuyoruz. İşte, en son Doğu Anadolu Kültür ve Tarih Programı oldu, inanılmaz bir rağbet gördü çünkü bizim dönemimizde -ben ikinci nesilim- biz Türkiye geldiğimizde köyümüze giderdik dolayısıyla kendi kültürümüzü daha çok gördük ama yeni nesil artık Türkiye'ye, İstanbul'a ya da Antalya'ya tatile geliyor. Biz bunu pekiştirebilmek, Türkiye'ye aidiyetini geliştirebilmek için bu tür kültür ve tarih kesitlerini önemsiyoruz. İşte, Sarıkamış Şehitlerini Anma Programlarına getiriyoruz, Türkiye Stajları Programı'na getiriyoruz ki Türkiye Stajları Programı çok önemli bir program. Biz Savunma Sanayii Başkanlığıyla, savunma sanayisi şirketleriyle bir yıl boyunca Avrupa'da özellikle yazılım, ondan sonra makine mühendisi, endüstri mühendisi ya da bilgisayar mühendisi gibi mühendis kardeşlerimize son sınıf, 3'üncü sınıf kardeşlerimize bir tarama yapıyoruz Avrupa'nın tamamında, başarılı olanlara bir ay boyunca ASELSAN, HAVELSAN, ROKETSAN gibi çok üst düzey savunma sanayisi şirketlerimizde staj yaptırıyoruz. Hatta şöyle bir şey söyleyeyim: Stuttgart'tan bir kız kardeşimizi getirdik, iki ana dal okuyor, tıp ve yazılım okuyor, bulunduğu iki dalda da 3'üncü sınıfta derece yapmış bir kız kardeşimiz. Stuttgart'ta da bizden önce bir savunma şirketinde bir ay boyunca staj yapmış. Tabii, davet ediyoruz onları, bütün stajyerlerimizi stajdan sonra davet ediyoruz. Onların bütün masraflarını, bütün altyapılarını, işte barınmalarını, otellerinden staj yerine kadar, şirketlere kadar gidip gelme ve hafta sonları kültürel programlar dâhil olmak üzere hepsini biz organize ediyoruz, bazen de ara ara bir araya geliyoruz. Dedi ki: "Başkanım, ben Türkiye'yi şimdi daha iyi anladım." Nasıl dedim, "Ben başarılı bir öğrenciyim, Stuttgart'ta da çok önemli bir savunma sanayisi şirketinde staj yaptım yani bunu da hakkımla kazandım fakat orada bizi en yukarı getirdikleri yer mal tedarik bölümüydü, bizi hiç teknolojiyle buluşturmazdılar. Ben şimdi anladım, ben KAAN'a el sürdüm, KAAN Projesi'nin direkt içerisinde oldum bir ay boyunca. Aslında burada fark ettim burada da bize ırkçılık yapıldığını..." Dolayısıyla Türkiye'ye bakış açılarını çok ciddi bir şekilde değiştiriyor bu stajlar. Aynı zamanda, her yıl başarılı gençleri TEKNOFEST festivaline getirip orada bütün festival boyunca TEKNOFEST'e dâhil ediyoruz.

Bu Türkiye stajları ilk dönem 16 Temmuz-15 Ağustos 2025'te yapılıyor, ikinci dönem de 2 dönem arasında yapıyoruz. Yaklaşık 150 genç kardeşimize, çok başarılı gençlere hem büyükelçiliğimiz hem biz hem de savunma sanayisi şirketleri olmak üzere bir tarama yapıyoruz ve iyi bir elemeye TUSAŞ, ROKETSAN, HAVELSAN ve STM'de onlara staj yaptırıyoruz.

Gençlik kampları; biraz önce anlattım, çok böyle detaya girip sizleri boğmak istemiyorum ama her dönem muhakkak farklı alanlarda gençlerimizi gençlik kamplarımızda bir araya getiriyoruz.

Kültür gezileri 2 ayrı rota, 6 farklı tarih; Temmuz-Ağustos 2025'te yaptık, bu sene bu rotaları hem büyütüp hem de farklı bölgeleri daha da büyütüyoruz.

Son olarak KKTC'de ve İstanbul'daki TEKNOFEST'te yurt dışındaki vatandaşlarımızı, gençlerimizi bir araya getirdik. Bitlis, Erzurum, Van, Ağrı, Kars çok nitelikli bir ilgi gördü. Hani biz çok beklemiyorduk ama bizim verdiğimiz o kontenjanların çok üstünde

buralara kardeşlerimiz geldi ve güzel de bir birliktelik oluştu. Şunu özellikle belirtmek istiyorum: Biz, özellikle bu programlara gelen arkadaşlarla sürdürülebilir bir ilişki kuruyoruz yani biz, geldiniz bitti değil, belirli WhatsApp gruplarıyla, belirli uzman arkadaşlarımızla, onlarla farklı konularda tekrar bir araya gelen... Şu an bizim kendi uhdemizde 100 binin üzerinde yurt dışında yaşayan gençle bir temasımız var. Biryle çok çok iyi, biriyle biraz daha şey ama bir araya gelebileceğimiz, onları tanıyabileceğimiz çok nitelikli bir ağıımız var. Bu ağ, bizi Avrupa'daki gençlere çok hızlı ulaştırabiliyor.

Bu, Sarıkamış Şehitlerini Anma Programı; her yıl buna gidiyoruz, buna da çok ciddi bir talep var. Bu da bizi inanılmaz derecede mutlu ediyor çünkü algı ile gerçeği görüyoruz. Algıda "Yurt dışındaki gençlerin Türkiye aidiyeti azalıyor." deniliyor ama biz bunları görünce bu işin hiç de öyle olmadığını anlıyoruz çünkü sizler de takdir edersiniz ki öyle ya da böyle bir azınlık psikolojisi o ülkesine olan sevgiyi daha da artırıyor.

Sayın vekillerim, aile ve sosyal çalışmalar bizim için çok önemli bir yerde. Buna çok ciddi hem bütçe ayırıyoruz hem de inanılmaz bir uzman altyapısı oluşturuyoruz. Yurt dışındaki Türkçe danışmanlık hizmeti veren aile danışmanlık merkezlerinin kurulması için proje bazlı çalışmalar yapıyoruz. Mesela, Strazburg'da özellikle her yıl bizim destek olduğumuz, psikolog eğitimi alan... Avrupa'da birçok üniversitede eğitim aldıktan sonra on aylık bir sertifika programı alınmak zorunda, burada 10 bin euroluk ciddi bir destek, bir bütçeye ihtiyaç duyuluyor. Biz, bizim vatandaşlarımızdan psikoloji eğitimi alanlara şöyle bir şart koyuyoruz, diyoruz ki: "Biz sizin bu seminer bütçenizi verelim ama siz de bir yıl boyunca yurt dışındaki vatandaşlarımıza özellikle aile danışmanlığı konusunda bilabedel bize destek olun." Bu konuda çok ciddi bir ağıımız var. Bu ağı her sene Strazburg'da -Strazburg'da DİTİB'in çok güzel bir merkezi var- o merkezde, eğitim merkezinde bir araya gelip o yılın hem verilerini hem o yıl elimizde yeni oluşabilecek bir unsuru oluşturmak için istişarelerde bulunuyoruz.

Yine, koruyucu aile meselesi Avrupa'da çok önemli bir unsura sahip. Maalesef, belirli alışkanlıklardan dolayı bu dediğimiz şeyi çok da böyle yayamadık. Bununla ilgili seminerlerin ve "Koruyucu aile mekanizmasını nasıl daha artırabiliriz?"in peşine düşüyoruz. Avrupa'da da maalesef bağımlılık meselesi çok ciddi, öncü sıralarda. Biz, Avusturya'da başta olmak üzere "Yeniden Başlangıç" diye bir projeyi ele alıp onu bütün Avrupa'ya yaymaya çalışıyoruz. Bununla ilgili hem Aile Bakanlığımız, özelde de biz Avrupa'daki gençlerimizle ilgili bağımlılıkla mücadele konusunda ciddi çalışmalar yapıyoruz. Çocuklarımız İçin El Ele Projesi var. Bunlar aslında bizim genel yaptığımız ama öncelikli olarak bizim ele aldığımız ve bütün Avrupa'ya yaymaya çalıştığımız... Gençlik Dairesi, Yeniden Başlangıç ya da Çocuklarımız İçin El Ele, bunlar ihtiyaç sahibi çocuklara belirli konularda rehabilitasyon amaçlı çalışmalar. Gençlik Dairesiyle ilgili çalışmayı Avrupa'daki vekillerimiz çok iyi biliyor. Belirli vakalardan dolayı ailelerin elinden alınan çocuklar var, onlarla ilgili çalışmaları ciddi bir şekilde takip edip o çocukların, haksız bir yere eğer gitmişse -Gençlik Dairesine- alınması için hukuki mücadeleler veriyoruz.

Yine, aile ve sosyal hizmet uzmanlık burslarıyla aile ve sosyal hizmet konusunda uzmanlık alan kişilere ciddi burslar verip onlara da yine belirli alanlarda destekler sağlıyoruz.

Türkçe ve eğitim çalışmaları... Biz, 15 farklı ülkede şu an itibarıyla 20 bini aşkın, özellikle ilkökul çağındaki çocuklara hafta sonu Türkçe eğitimi destekleri veriyoruz, bunu, bizim Yunus Emre Enstitüsü merkezleri de başta olmak üzere, belirli sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte yapıyoruz. Bizim en önemli destek verdiğimiz, kendi projemiz olan Türkçe Saati Programı. Bu sivil toplum kuruluşlarına şöyle bir şey diyoruz: Kendi yerlerinizde bir sınıf oluşturursanız onun teşrifatını biz yapalım, onun bütün eğitim materyallerini biz verelim ve öğretmen maaşını biz karşılayalım, oralarda öğrencilerimize, çocuklarımıza, hafta sonu Türkçe eğitimleri verelim. Özellikle ülkeler özelinde Türkçe eğitim projeleri yapıyoruz, bunu Maarif Vakfı ve bizim birlikte çalıştığımız "TULIP" diye bir dernekle birlikte yapıyoruz. Yüksek lisans programlarına destek veriyoruz, Türkçe eğitici ve gönüllülere uzaktan sertifika programları yapıyoruz, tohum eğitim seti gibi müfredat ve materyal çalışmalarını bulundukları ülkenin sosyolojisine göre hazırlıyoruz. Yani o ülkenin diline, sosyolojisine, bulunduğu ülkedeki altyapıya göre "Nasıl Türkçe bir müfredat oluşturabiliriz?" diye çalışmalar yapıyoruz. Yazarlık Akademileri... Bizim "Telve" diye bir dergimiz var ki çok kıymetli bir dergi. Avrupa'da Yazarlık Akademisi sonucu şu an 100'ün üzerinde gencin oluşturduğu bir dergi; inanılmaz güzel işler çıkarıyorlar, 18'inci sayıya ulaştı dergimiz. Biz yüz yıl sonra şunu söyleyeceğiz: Avrupa'daki Türkler kendi edebiyatına, kendi kültürüne sahip çıkmış, bunun da en kolay, en güzel ispatı işte bir entelijansiya oluşturmuş. Telve dergisi inanılmaz güzel, gençler orada kendi alanlarında bir edebiyat dünyası oluşturmuş.

Yine, biz Türkçeyi teşvik edebilmek için YTB Bir Dünya Edebiyat Ödülleri, Türkçe Ödülleri veriyoruz. Bizim yaklaşık 20 farklı yerde Anadolu okumaevlerimiz var, bunları sivil toplum kuruluşlarıyla beraber yapıp oralarda Türkçe ve Türk kültürü okumaları yapıyoruz. Tabii ki birçok sivil toplumla çocuk akademilerimizi devam ettiriyoruz.

Biraz önce anlattım, karşılama ve uğurlama, bunu güzel bir şekilde yapıyoruz. Tabii, insan hakları çalışmaları... Bizim 2018'den bugüne her yıl çıkardığımız saldırı raporlarımız var, bunu 5 farklı dilde çıkarıyoruz; her yıl hem resmî hem de sivil toplum kuruluşlarımızdan aldığımız saldırıları resmî olarak toplayıp bunun altyapısını oluşturuyoruz. Bizim "Nefret Suçları ve Ayrımcılıkla Mücadele Portalı" diye bir sitemiz var, orada da bu raporların altyapılarını oluşturuyoruz, akademik makaleleri oluşturuyoruz. En önemlisi de yurt dışında yaşayan bir vatandaşımız bireysel olarak eğer ayrımcılığa ve özellikle İslamofobik bir şeye maruz kalmışsa bize yazdığında onun araştırmasını yapıp sonra da hukuki desteğini vermeye çalışıyoruz. İnsan hakları eğitim programlarımız var, yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın bulunduğu ülkelerde bunu gençler üzerinde çok ciddi bir şekilde yapıyoruz. Yine, bizim bir hukukçu ağıımız var. Bu hukukçu ağına farklı konularda destek verip özellikle ayrımcılık, özellikle İslamofobi konularında belirli sıkıntılara maruz kalmış vatandaşlarımıza bu hukukçular üzerinden hukuki destekler veriyoruz. İnsan hakları, proje destek programlarımız var. Her yıl bunu yayınlıyoruz ve insan haklarıyla ilgili proje yapmak isteyenlere muhakkak destekler veriyoruz. Özellikle hukuk alanında lisans, yüksek lisans, doktora eğitimi alan gençlerimize uzmanlık bursları veriyoruz. Ayrımcılık ve nefret suçlarıyla mücadele alanında da her ülkeyle ilgili hukuk rehberleri oluşturuyoruz.

Bizim kendi içimizde bir diaspora gündemimiz var. Bu bizim için hem bir arşiv hem de aylık "Bir diasporada aylık neler oluyor?"u anlatan ciddi bir altyapıya sahibiz. Diasporanın Türkiye'deki siyasal katılımı özellikle Türkiye'ye aidiyet konusunda bizim için önemli bir veri. Bu, 2014'ten bugüne, 2023'e kadar olan sayıları gösteriyor; en son ciddi bir rekorla, yüzde 56,36'lık bir katılımı

yaklaşık 1 milyon 930 bin kişinin sandığa gittiğini görüyoruz ve biz bunu Türkiye'ye olan aidiyeti en hızlı gösterebilir bir unsur olarak dikkate alıyoruz.

İslamofobi konusunu biraz müsaade ederseniz anlatayım çünkü gerçekten önümüzdeki en önemli sıkıntılardan biri bu. Avrupa'da Müslümanlara yönelik fiziki ve sözlü saldırılarda her gün gözle görülür bir artış yaşanmakta, nefret söylemi ve ayrımcı politikalar artık kurumsal bir unsura dönüşmekte. Bununla ilgili olarak artık İslam karşıtlığı maalesef siyasal bir üstünlük olarak görülmeye başlandı Avrupa'da ve inanılmaz karşılık buluyor. Bununla ilgili kendi ülkesinde, o yaşadığı ülkedeki sosyolojiyi göz önünde bulundurarak, o ülkenin hukuki altyapısını bilerek ve en önemlisi de bulunduğu ülkedeki hakkını bilerek nasıl bununla mücadele edileceği konusunda çalışmaları önceliyoruz. Şunu özellikle söylemem gerekiyor: Bizim vatandaşımız bulunduğu ülkedeki hakkını bilmediği zaman maruz kaldığı ırkçı muameleyi de anlayamayabiliyor. Dolayısıyla biz ilk önce vatandaşımıza şunu önceliyoruz: Sizin bu ülkede bu tür haklarınız var, şu haklarınız var, bu sizin en önemli hakkınız dolayısıyla buna göre hareket etmemiz lazım diyoruz. Ayrımcılığa veya İslamofobiye, ırkçılığa maruz kalmadan önce aslında o farkındalığı oluşturabilmek için çok ciddi çalışmalarımız var. 2021'den bugüne İslamofobiye böyle genel bir bakış yaparsak: Sadece Avrupa'da camilere 2021'de 176; 2022'de 83; 2023'te 151; 2024'te 134; 2025'te de 108 -bizim tespit ettiğimiz- fiziki saldırı olmuş durumda. Almanya ve Fransa'da 1990 yılından bugüne 109 kişi sadece aşırı ırkçı ve İslamofobik saldırılar yüzünden maalesef vefat etmiş. Şunu da söylemem gerekiyor: Bu sadece bir ülkeye mahsus değil, maalesef Avrupa'nın tamamına yayılmış durumda.

Peki, biz ne yapıyoruz, YTB'nin ırkçılıkla ve İslamofobiyle mücadele stratejisi ne, bunu da sizinle paylaşmak istiyorum çok Kıymetli Komisyon üyelerimiz. Bizim asıl meselemiz şu: İlk önce bir veri toplamamız lazım, bir gerçekliği göstermemiz lazım, bir raporlamamız lazım resmî olarak ve en önemlisi de farkındalığı göstermemiz lazım. Burada siz siyasi büyüklerimiz olduğu için bunu söylemek zorundayım: Avrupa'nın bize hep vurguladığı bir şey var, muhataplarımızla da konuştuğumuz zaman ilk söyledikleri "Türkiye'de düşünce özgürlüğü yok, Türkiye'de basın özgürlüğü yok." Fakat biz de onlara artık söylüyoruz "Kusura bakmayın ama yani şu verilere bir bakın." Geçen Hollanda Büyükelçisi bana geldi, çok güzel bir görüşme yaptık ama en son çok ilginç bir laf söyledi, "Dünyanın inanç özgürlüğü en çok olan ülkesi biziz." dedi. Elimdeki veriyi kendisine gösterdim, sadece son bir hafta içerisinde -o geldiği zamanda- 6 tane camiye saldırı yapılmıştı. Ondan sonra, ya, işte, kusura bakmayın, bunu bu kadar söyleyemezsiniz dedim. Dolayısıyla, aslında veri toplama ve raporlama yani bilgi bizi güçlendiriyor, bunun için çok ciddi çalışmalar yapıyoruz birçok kurumumuzla birlikte. Yurt dışındaki Diyanet İşleri Başkanlığımızla, DİTİB'imizle, yurt dışındaki sivil toplum kuruluşlarımızla ve özellikle uluslararası insan hakları, ırkçılıkla mücadele eden kurumlarla birlikte bu raporların verisini oluşturuyoruz.

Biz özellikle hak arama mekanizmaları konusunda bir bilgilendirme oluşturmaya çalıştık. NESAM (Nefret Suçları ve Ayrımcılıkla Mücadele Portalı) tamamıyla internet tabanlı bir sistem. Vatandaşımızın en önemli sıkıntısı da şu, bunu görüyoruz, bu bizim tespit ettiğimiz bir şey: Maruz kaldığı ırkçılığı birine anlatmaktan çekiniyor ya da utaniyor ya da tam da muhatap bulamıyor. Özellikle bunu yapıyoruz ki bire bir internet üzerinden kendi maruz kaldığı sıkıntıyı anlatabilsin, belirli konularda başarılı oluyoruz ama hâlâ istediğimiz nitelikte, maruz kaldıkları ırkçı ve İslamofobik meseleleri anlatma konusunda iyi değiller. Buranın bir diğer özelliği, bulunduğu ülkelerde maruz kaldığı ırkçılığa karşı neler yapması gerektiği noktasında ciddi bir rehberimiz var; 16 farklı ülkede dağıttığımız bir rehber, her ülkenin kendine göre yaptığımız bir çalışma.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Oraya şikâyeti ilettiğinde nereye gidiyor?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Bize geliyor, direkt bize geliyor.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Siz nereye gönderiyorsunuz?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Biz ilk önce hukuki olarak kendisiyle iletişime geçiyoruz, hukuki olarak bulunduğu ülkede bu maruz kaldığı ırkçılıkla ilgili ne yapması gerektiği noktasında destek veriyoruz.

Tabii, özellikle şunu önemsiyoruz: Bu işin kapasite geliştirmesi önemli, bu işi bilen insan kaynağının çoğaltması önemli ki söylemlerimizi daha da iyi hâle getirebilelim. Biz bu konuda hukuk destekleri, akademik yayınlar ve etkinlikler yapıyoruz. Etkinlikleri hem Türkiye'de hem bulundukları ülkelerde, Solingen'den tutun da Hanau'ya kadar her yıl, maalesef, bu yaşanan olayları anlatabilmek için çok ciddi çalışmalar yapıyoruz. Şu ortada gördüğünüz ev Solingen'de Mevlûde teyzenin yanan evi, biz onu Ulus Meydanı'nda bir hafta boyunca vatandaşlarımıza açtık ki Türkiye'de de bu farkındalığı hissettirelim diye; bunu Kızılay'da, İstanbul'da ve farklı illerde hep anlattık. Hep anma günleri yapıyoruz ve bu farkındalığı daha da yükseltebilmek ve duyurabilmek için çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Peki, YTB gelecekte ne yapmak istiyor? Bizim asıl meselemiz, lobicilik faaliyeti gerçekleştirmek, bu işi bir lobicilik unsuruyla yapabilmek. Bunun için gençlere farklı, spesifik, butik dernekler kurdurup onların özellikle bu konularda çalışmasını istiyoruz ve teşvik ediyoruz. Özellikle bu tür işlerde çalışmak isteyenlere, sadece bizim vereceğimiz proje desteğini değil uluslararası sistemin bu konularda nasıl destekler verdiğiyle, uluslararası finans örgütlerinin bu konularda nasıl destek verdikleriyle ilgili eğitimler veriyoruz; kurumsal farkındalık kampanyalarını çoğaltmaya çalışıyoruz. Bizim Avrupa'da birçok alanda destek verdiğimiz medya grupları var. Şunu itiraf etmemiz gerekiyor: Çok mu nitelikli bizim buradaki medya gruplarımız? Aslında değil ama bu medya gruplarıyla özellikle bu ırkçılık ve İslamofobiyle ilgili farkındalık oluşturabilmek için teşvik programları yapıyoruz. Düzenli raporlamaları daha da geliştirmek istiyoruz, ülkelere özgü -her ülkenin kendi sosyolojik vakası var- eylem planları oluşturmaya çalışıyoruz ve bunun pilot uygulamalarını yapıp sonunda nelere karşı bir unsur oluşturduğunu belirleyip ona göre tekrar o planımızı güncelliyoruz. Özellikle, akademik iş birliklerimizi yapmaya çalışıyoruz, bulundukları ülkelerdeki üniversitelerle, akademilerle bunu yapmaya çalışıyoruz ki yani sadece kendimiz söyleyip kendimiz duymayalım diye; buna önem veriyoruz. Bunu nasıl yapıyoruz? Özellikle Avrupa'daki üniversitelerde Türk kardeşlerimizin oluşturduğu bazı kulüpler oluyor, o kulüplere diyoruz ki: ırkçılıkla ilgili, İslamofobiyle ilgili bir şey yaparsanız biz size destek olalım, üniversitede bu tür çalışmalar yapın; bizi kendi hocalarınızla tanıştırsın, onlarla birlikte nasıl ırkçı ve İslamofobik çalışmalar yapabiliriz gibi çalışmaları yapıyoruz. Tabii, en önemlisi de bence iş birliklerinin yanında aslında savunuculuk ve bunu söyleyebilecek altyapıya sahip insan kaynağı yetiştirmek. Bununla ilgili de çok reklam yapmadan, sessiz ama gerçekten nitelikli, geleceğe bu minvalde iyi insan kaynağı oluşturabilecek altyapıları destekliyoruz.

Tabii, diasporaya yönelik kamu hizmetleri bizim 6 başlıkta devam ediyor. Kamu hizmetlerinin geliştirilmesi projemiz var, "Yurtdışı Vatandaş Rehberi"miz var; her yıl yenilediğimiz bir rehber, birazdan onu anlatacağım. Yine sizlerle birlikte yaptığımız yurt dışı vatandaş, özellikle mevzuat derlemesi var. Ben hızlıca onlara geçeyim uygun görürseniz.

Kamu hizmetlerinin geliştirilmesi için biz saha çalışmalarını önceliyoruz; raporlar yapıyoruz, anketler yapıyoruz, bilgilendirme çalışmaları yapıyoruz ve paydaş kurumlarımızla, yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın kamu hizmetlerine daha kolay erişebilmesi için birebir istişarelerde bulunuyoruz.

Yurtdışı Vatandaş Rehberi'miz 18 ana başlık altında her yıl, vatandaşın bize yoğun isteklerini görerek 2 binden fazla soruya cevap veren, bugün 530 sayfalık hem fiziki hem de kendi sayfalarımızda olan bir rehber. Vatandaşımız bununla Türkiye'de yaşadığı sıkıntılara cevap arayabileceği bütün her şeyi bulabiliyor, bu her yıl güncelleniyor.

Yurt dışı vatandaş mevzuat derlemesi... Biz 2018'den bugüne 46 kamu kurumuyla 1.288 mevzuat düzenlemesi yaptık yurt dışındaki vatandaşlarımızla. Bu konuda siz çok kıymetli vekillerimiz de bize verdikleri destek için teşekkür ediyoruz; bu, gerçekten büyük bir rakam.

Kamu kurumlarıyla istişare toplantıları yapıyoruz. 60'tan fazla yasal ve idari düzenlemeyi Kasım 2015'ten bugüne yaptık ama hâlâ yapılması gereken çok işimiz var, onları da inşallah birlikte yapacağız.

Beni sabırla dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum.

Tekrardan bizi Komisyonunuza davet ettiğiniz için teşekkürlerimi sunuyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SEDA GÖREN - Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyoruz.

Ben öncelikle, bu konudaki koordinasyonunuz için, aslında koordinasyon konusundaki öncü rolünüz için, öncü ve nitelikli rolünüz için teşekkür ediyorum Yurtdışı Türkler Başkanlığına. Bu çok önemli ve evet, karşılama, uğurlama kısmında -gümrük kapılarımızda- bizler de oraya gittiğimizde, sizleri ziyaret ettiğimizde özellikle bu sene bayrak hediyemiz gerçekten vatandaşlarımız girerken büyük bir coşku verdi onlara, biz buna tanık olduk. Bu tip küçük jestler çok önemli. Oradaki genç arkadaşlarımızın çalışması için de buradan tekrar teşekkür etmek istiyoruz.

Biz her dönem ilk sunumu sizden alıyoruz. Bizim için aslında bir öncü, çatı bir rol oluyor bu, çok da verimli oluyor. Tekrar ve her konudaki ivedi geri dönüşleriniz için de ayrıca ben teşekkürlerimi iletmek istiyorum.

Şimdi, istişare kısmını açmak istiyorum uygun bulursanız.

Söz almak isteyen üyemiz varsa...

METİN ERGUN (Muğla) - Sayın Başkanım...

ALT KOMİSYON BAŞKANI SEDA GÖREN - Sayın Vekilim, buyurun.

METİN ERGUN (Muğla) - Çok teşekkür ederiz bu kapsamlı sunuşunuzdan dolayı Sayın Başkan.

Sormak istediğim bir iki husus var ve birkaç da itirazım olacak. Öncelikle "90 bin müracaat oldu." dediniz bu öğrencilerle ilgili. Bizim kapasitemiz nedir, bunun yüzde kaçını karşılayabiliyoruz?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Sayın Vekilim, bu başvurular bizim için önemli ama biz her yıl ortalama 5 bin kişi alıyoruz. Mesela geçen sene 125 bin kişiydi, bu sene biz 150 bini bulacağımızı düşünüyoruz, o 150 binin içindeki en iyi öğrenciyi seçiyoruz.

METİN ERGUN (Muğla) - Yani ortalama 5 bin kişiyi...

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Her yıl 5 bin...

METİN ERGUN (Muğla) - Peki, bu kontenjanı artırmak ülkemiz açısından faydalı olabilir yani artırmak için YÖK'le temasınız var mı, nedir?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Sayın Vekilim, şöyle: Biz aslında bu burs kapasitelerini geliştirirken burs sistematüğini de geliştirmek istiyoruz. Yani mesela bu sene yeni başlattığımız uluslararası öğrencilerimiz buraya geldiği zaman değişim programı yapıyoruz. Diyoruz ki sadece Türkiye'de okuma, bir yıl da git Balkanlarda oku, Balkanlardaki Türk altyapısını gör. Orta Asya'da oku, Orta Asya'daki bizim, hakikaten Türk kültürü ve Türkiye altyapısını gör. Dolayısıyla bunları çeşitlendirmeye çalışıyoruz. Bizim için önemli olan Sayın Vekilim, nitelikli burs ve en önemlisi de buradan döndüğü zaman ülkesine... Bizim bir taahhüdümüz var, öğrenci buraya geldiği zaman, bursu kazandığında o taahhüdü imzalattırıyoruz, okulunu bitirdikten sonra muhakkak ülkeye geri döneceksin çünkü burada aldığın tecrübeyi ülkeye götürmek zorundasın diye. Biz rakamlardan çok niteliği önceliyoruz ama tabii ki, inşallah... Bizim de işimiz şu efendim: Bu işin aslında teşvikini yapan kurumuz. Şu an Türkiye'de 370 bin uluslararası öğrenci var, biz sadece 5 binini getiriyoruz ve aslında bir uluslararası öğrencinin başka bir ülkede eğitim görmesinin en büyük reklamı yine uluslararası öğrenci. Ülkesine döndüğü zaman etrafına "Ben Türkiye'ye gittim, Boğaziçi Üniversitesinde okuyorum, dünyanın en iyi üniversitesi." dediğinde, bir anda bakıyorsunuz, oraya 20 kişiyi getirmiş. Dolayısıyla, biz aslında bu işin biraz teşvik kısmındayız ama dediğiniz gibi, biz hem burslarımızın çeşitliliğini artırıyoruz hem de inşallah, Allah nasip ederse bunu yükseltmeye çalışıyoruz.

METİN ERGUN (Muğla) - En fazla hangi ülkelerden öğrenci alıyoruz?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Bizim en fazla aldığımız ülke, Orta Asya'dan başlıyoruz, sonra, tabii, belirli ülkeler o yılın sosyolojisine göre değişebiliyor ama en çok Orta Asya, Balkanlar, Orta Doğu olarak gidiyor, Afrika olarak gidiyor. Ama mesela bizim en çok aldığımız ülkelerden biri Kazakistan, en çok aldığımız ülkelerden biri Afganistan ama Afganistan'daki Hazara Türkleri. Ve şunu da önceliyoruz Sayın Vekilim, bu önemli bir şey: O ülkeyle olan ilişkilerimizdeki bizim soydaş, akraba, azınlık unsurlarımızı önceliyoruz ki onlar üzerinden en iyisini seçmeye çalışıyoruz, bu da bizim stratejik bir bakış açımız, bunu dışarıya çok söylemiyoruz.

METİN ERGUN (Muğla) - Mesela, Rusya'da yaşayan, azınlık konumunda olan Türk grupları var, onlara yönelik...

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Hepsinin var efendim, çok dikkat ediyoruz oralara ve şöyle Sayın Vekilim: Oralarda belirli, bazen kontenjanlar yapıyoruz. Hatta şunu söyleyebilirim: Osmanlı'dan

bugüne üç yüz, dört yüz yıldır Osmanlı'nın sahip çıktığı aileler var. O aileleri biz şimdi burslandırarak farklı bir şekilde sahip çıkıyoruz. Bu tür çalışmalarımız da var, azınlık olsa da çok az olsa da ama bunlara dikkat ediyoruz efendim.

METİN ERGUN (Muğla) - Şimdi, sunuma bakınca, daha önceki konuşmalara da bakınca birkaç itirazım olacak: Bunlardan biri, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığında galiba yurt dışında yaşayan Türk vatandaşları, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları biraz daha öncelik hâline geliyor, o zaman isimde bir itirazımız olması lazım. Yani hem Komisyonumuzun isminde hem de Başkanlığın isminde olması lazım.

İkincisi, dikkatimi çekti, "diaspora" kavramını çok kullandınız. "Diaspora" hukuki bir kavram, aynı zamanda artık kültürel de bir kavram. Bunun henüz daha bizim yurt dışında yaşayan yurttaşlarımız, vatandaşlarımız açısından kullanılmaması gerektiği kanaatindeyim ben çünkü başka bir anlam ifade ediyor diaspora yani itirazım var sadece, onu söyleyeyim. Çünkü aynı anda hem "yurt dışı vatandaşlarımız" diyorsunuz hem de "diaspora" bir dil birliğiniz de yok, sunumumuzu dikkatle takip etmeye çalıştım. Yani Başkanlığın bu manada bir dil birliği olursa iyi olur. Üstelik bu Başkanlık bir şuur hareketi olarak doğmuş idi. 90'lı yıllarda şöyle birlikte, Sovyetler Birliğinin dağıtılması süreciyle birlikte bir şuur hareketi olarak doğmuş idi. Dolayısıyla, bazı terimleri kullanırken daha dikkatli olmak lazım. Mesela, Orta Asya'yı kullanıyorsunuz, Türkistan demek gerekir. Orta Asya kavramı şeydir yani malum, Şarkiyatçıların kavramıdır. Yani bu diaspora ve Orta Asya terimleriyle ilgili biraz daha dikkat edersek daha iyi olur diye düşünüyorum.

Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın gençlerine yönelik güzel faaliyetleriniz var ama yüzde kaçına ulaşabiliyoruz? Yani bende bazı istatistikler var, Türkiye açısından çok kötü. Devletimiz dâhil, bütün dernekler, siyasi oluşumlar dâhil yüzde 4,5-5'ine ulaşabiliyoruz yurt dışında yaşayan gençlerin. Dolayısıyla bu çok vahim bir tablo yani bu, devletimiz açısından da bütün oluşturduğumuz kuruluşlar açısından da son derece kötü bir tablo. Bu oranı artırmaya yönelik bir faaliyetiniz var mı veya yoksa en azından bundan sonra olursa daha iyi olur diye düşünüyorum.

Ben teşekkür ederim.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Efendim, ben teşekkür ederim.

"Diaspora" kavramı noktasında haklısınız. Bir şey söyleyeceğim; biz bir dairemizin yeni, Orta Asya Dairesinin ismini Türkistan Dairesi olarak değiştirdik. Belki, çok kullandığımız için isimlerin şeyini yapamıyoruz ama diaspora konusunda biraz farklı düşünüyoruz efendim. Diaspora kavramı Türkiye'de maalesef hâlâ negatif bir kavram.

METİN ERGUN (Muğla) - Negatif olduğu için demiyorum, bir hukuki kavram niteliğinde olduğu için bunun Türkiye....

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Evet, evet...

METİN ERGUN (Muğla) - Çok özür dilerim yani neticede bizim yurt dışına giden vatandaşlarımız işçi olarak gitti ilk planda, henüz daha üçüncü, dördüncü nesil durumunda. Dolayısıyla, bu kavramı bugün itibarıyla kullanmak doğru mudur, soru işareti benim için. Çünkü başka hukuki şeyler oluşacağı için belki yurt dışında yaşayan yurttaşlarımız, vatandaşlarımız...

ALT KOMİSYON BAŞKANI SEDA GÖREN - Aslında "millet varlığımız" diyoruz genelde Vekilim, çok önemli bir kavram. Diaspora yerine çoğunlukla millet varlığımızı kullanıyoruz birçok yerde.

METİN ERGUN (Muğla) - Daha doğru olacağı kanaatindeyim. Kanaatimi söylüyorum sadece.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - İnşallah biz de dikkat edeceğiz.

Ben, tabii, bir şeyi daha vurgulamak isterim: Bizim gerçekten özellikle soydaş ve akraba... Biz burada biraz yurt dışı vatandaşlar ekseninde şey yaptık ama bizim yılda 2 binin üzerinde projemiz var Sayın Vekilim, bu projelerin bini -binin üzeri hatta-soydaş ve akraba topluluklar; bütçemiz de bu minvalde, inşallah onu da ben özel olarak size -yaptığımız çalışmaları- getirip anlatmak isterim.

Bir diğer konu da; dediğiniz çok doğru, "Biz yurt dışındaki gençlerimizin ne kadarına ulaşıyoruz?" dediğiniz rakamlarda hiç şey yok. Ama biz bir yandan da gerçekçi bir parametreyle bakıyoruz, şu an kümülatif bir yurt dışı vatandaş stratejisi oluşturabilmek için bu minvalde de bir bütçeye ihtiyacımız var. Ama biz olaya şöyle bakıyoruz: Her alanda yurt dışı varlığımızın Türkiye'yle olan aidiyetini geliştirebilmek için liderler yetiştirmeye çalışıyoruz siyasetten ekonomiye, kültürden sanata ve biz biliyoruz ki doğal bir yurt dışı vatandaş unsurunu oluşturmak önemli olan. Yoksa, devlet destekli olduğu zaman, işte, farklı şeylere sebebiyet veriyor. Biz diyoruz ki: Biz bu liderleri oluşturalım, o liderler arkasından o kitleleri sürüklesin. İnşallah, amacımız bu. Biz inanıyoruz ki, Türkiye güçlendikçe, Türkiye'nin ekonomisi güçlendikçe biz de hem yurt dışındaki vatandaşlarımıza hem soydaş, akraba topluluklarımıza çok daha farklı bir bakış açısıyla gitmeye devam edeceğiz ki dünden bugüne, 2010'dan bugüne baktığımız zaman da bunu hakikaten görebiliyoruz efendim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SEDA GÖREN - Teşekkür ederiz.

Sayın Mustafa Yeneroğlu Vekilimiz de aramıza katıldı, şimdi ona söz verelim.

Buyurun.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) - Kusura bakmayın, başka bir toplantı vardı, o sebepten dolayı biraz geciktim.

Ben teşekkür ediyorum sununuza. Öncelikle, hayırlı olsun tabii göreviniz de.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Sağ olun, çok teşekkürler.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) - Kuruma da gelmek isterdim ama neticede artık kurumlar muhalefete ne kadar açık konusuyla ilgili malum, ülkede bir algı var. Bu gerçekçi olmayabilir.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Tabii ki siz gelin, biz her zaman bekleriz.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) - Eminim, sizin de o kanaatte olduğunuza da en ufak bir şüphem yok zaten ama sonuçta ben, hani, tüm faaliyetlerin gerçekten özellikle bu konularla ilgilenen iktidar-muhalefet milletvekillerine de açık olması gerektiğini düşünüyorum. Bu konuda sizin hassasiyetiniz, tutumunuz da çok önemli. Siz ne kadar davet ederseniz o kadar ilgi olur. Etmezseniz, o zaman sonuçta daha yanlış anlaşılır çünkü diaspora politikaları bir hükümet politikası değil; diaspora politikaları aslında bir devlet politikası, böyle olması gerekir, böyle algılanması gerekir. Aynı zamanda diaspora politikaları tabii, çok lüks bir alan yani diaspora politikalarını başarılı, faydalı bir biçimde yapabilmemiz için neticede, ilgili ülkenin, hangi ülke olursa olsun, dünyada

algısının iyi olması lazım, örnekliliğinin fazla olması lazım vesaire vesaire. Bu konular olmadığı takdirde, özellikle ekonomik güçte de sıkıntılar olduğu takdirde o zaman neticede bunun bedeli ağır oluyor. Neden? Çünkü ülkenin durumu neyse bunun en fazla dayacağını yurt dışında o ülkenin yaşayan insanı yer. Çok fazla o ülkeye yanaşmış gözükürseniz kolordu kabul edirsiniz, bunun dayığını yersiniz. Çok uzaklaşıp gibi bir pozisyonda olursanız o zaman o ülkede hâkim görüşün dayığını yiyebilirsiniz veya oradan dışlanabilirsiniz. Yurt dışındaki Türk toplumu aslında bunu şu veya bu biçimde devamlı bir şekilde yaşıyor dolayısıyla çok hassas bir alan. Bu hassasiyet içerisinde de bu gibi kurumlar aslında çok sesli, çok böyle -öyle yapıldı anlamında söylemiyorum- bağırır edayla çalışmalarını yapamaz; tam tersi, daha böyle makul, daha sessiz, daha kucaklayıcı, daha evrensel bir dille yapmak zorundalar. Ne kadar milliyetçi bir dil kullanırlarsa o kadar yurt dışı Türkler de bu kurumlardan uzak kalmak durumunda kalır ve o ilgili ülkeler de sonuçta kendisini kısmen ulus devlet politikaları olanlar zaten dışlar çünkü neticede sonradan göç eden topluluktan bahsediyoruz. Sonradan göç eden topluluk uluslararası hukuka göre -tırnak içerisinde- asimilasyona tabi kabul ediliyor. Dolayısıyla bu gerçeklik içerisinde hareket etmek durumundayız. Bu gerçeklik içerisinde hareket etmemizle ilgili ülkelerle ilişkilerimiz ne kadar iyiye kendi vatandaşlarımızı da o düzeyde ancak koruyabiliriz, onun ötesi yok yani onun ötesi sonuçta karşılıklı sıkıntılar, problemlerin büyümesi.

Şimdi, özellikle, tabii, burada gerçekten AK PARTİ iktidarlarının ilk iki döneminde özellikle diaspora politikalarında çok büyük, çok muazzam adımlar atıldı. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının kurulmasıyla ilgili ki ben değil, buradaki arkadaşlar da 2002'den beri bu konuda Hükûmeti, Sayın Cumhurbaşkanını ikna etmeye çalışıyorduk, 2006'da ikna ettik, kurum 2010'da kuruldu. Bunun dışında, yurt dışı Türkler politikaları veya diaspora dediğimiz zaman yurt dışı eğitim, kültür politikaları noktasında maarif, Yunus Emre. Bunlar tabii bir bütünlük aslında. Bu bütünlük içerisinde gönül isterdi ki bugün çok çok daha ileri noktada olalım çünkü on beş yılı geçen bir durum söz konusu. Bu konuda eksikliklerimiz var, ben onların üzerinde biraz durmak istiyorum. Burada, özellikle, tabii "diaspora politikaları" kavramı, bence buradan vazgeçme gibi bir durum olmaz. Şöyle: Çünkü bu bir çalışma kavramı, bu bir tanım değil. Yani "Diasporayı tanımla." dersiniz zaten kendimiz tanımladığımız takdirde bu ilgili ülkeler nezdinde zaten problem kabul edilecek; her ülke bunu problem kabul eder, her ulus devlet bunu problem kabul eder ama bu, bilimsel literatürde de oturmuş, yaygın bir kavram. Hani genelde algı şudur: Yahudi diasporası, Ermeni diasporası şeklinde tarihsel diasporaları ihtiva ediyor, hâlbuki öyle değil. Yani "modern diaspora" kavramı çok daha geniş bir biçimde, sonradan göç eden toplulukların geldiği ülkeyle, köken ülkeyle bağını koruyan, korumaya çalışan, dil, kültür bağlamında olsun, başka bağlamda olsun, yaşadığı ülkede de o birlikteliği koruyan topluluklar için de kullanılıyor. Bunun artıları eksileri var ama diğerlerinin de artıları eksileri var. Yani mesela "yurt dışı vatandaşlar" diyemezsiniz artık. Neden? Çünkü bu insanların önemli bir bölümü vatandaşlıktan çıkmış artık, zaten o zaman ilgili ülkeler de bunu önünüze getiriyor, "Bunlar artık sizin vatandaşınız değil." diyebiliyorlar. Bunun için mavi kart gibi yöntemler geliştirildi. Bunlar önemli şeyler ama netice itibarıyla bu gibi engellerle de karşı karşıya kalabiliyorsunuz. Mesele "diaspora" kavramını kullanmak, aşırı politize etmemek aslında yani aşırı politize ettiğiniz zaman oradaki vatandaşlarınız bunun sıkıntısını çekiyor. "Vatandaş" kelimesini de zaten biz Türkiye'de daha geniş anlamda kullanıyoruz yurt dışı Türkler için yani illa vatandaşlığa doğrudan, hukuken sahip olanları değil de daha geniş bir çerçevede bunu kullanıyoruz. Bu "diaspora politikaları" kavramı ilk kullanıldığında Türkiye'de tepki de toplamıştı ama zamanla buna siyaset de ikna oldu, Sayın Cumhurbaşkanı da bizzat kullanmaya başladı. Şunu düşünün: "Gurbetçi" demek -ya, tamam, oturmuş şeyi, asıl manasını aşmış ama- sezonluk işçi demektir yani bu sezonluk işçi yurt dışındaki Türk toplumu değil. Eyvallah, sözlüğe bakarsanız o geçer yani ama biz, tabii, göçle iç içe bir ülke olduğumuz için bizde sonuçta gurbetçi elbette daha öte anlamda ama şimdi mesela, yurt dışındaki Türk toplumunun çok büyük bir bölümü kendisini gurbetçi olarak kabul etmiyor; bu, 1'inci, 2'nci nesil için geçerli. Bakın, size bir örnek vereyim: İsim vesaire, kurum söyleyemeyeceğim, yurt dışında bugün en büyük sivil toplum kuruluşlarından biri ve manevi değerler, kültürel değerler noktasında en hassas kurumlardan biri kendi yapısı içerisinde bir anket yaptırıyor gençlere, 30 yaş altı gençlere yönelik; 30 yaş altı gençlerin yüzde 20'si sadece "İleride Türkiye'ye belki geri dönerim." diye düşünüyor, yüzde 80'i ilgili ülkede kendisini kalıcı görüyor. Aidiyetler de çok değişti; bakın, aidiyetler de çok değişti. Bizim, Türkiye'de aidiyet derken... Batı ülkelerinin çoğunda kısmen aşılmış kavramlar daha ön planda; toprak, kan vesaire, kültür, o ülkelerde bunlar o gençler nezdinde de çok aşılmış vaziyette dolayısıyla melez kimlikleri, çift aidiyetleri, farklı şeyleri de göz ardı ettiğimiz takdirde hem sosyolojik gerçekliği göz ardı etmiş oluruz hem de o kitle bizden daha fazla uzaklaşmış olur dolayısıyla hani bu anlamda diaspora politikaları gerçekten çok çok hassas bir konu.

Bence Türkiye bursları cumhuriyet tarihinin belki de en önemli, en büyük işlerinden birisidir yani bunun ne kadar önemli olduğunun ben bugün Türkiye'de yeterince takdir edildiğini de düşünmüyorum. Özellikle muhalefetten geçmişte çok eleştiriler geliyor bu konuda, çok yanlış eleştiriler -tam tersi kapasiteniz 5 binse normalde, keşke 50 bin olsa bu kapasite- sonuçta Türkiye'nin yapabileceği en büyük işlerden biri bence budur diye düşünüyorum. Ha, bu YTB bünyesinde mi olmalı, bu ayrı bir tartışma konusu ama mutlaka Türkiye bursları çok çok önemli.

Bir de size değil de genel, eleştirel olarak birkaç tane hususa da değinmek istiyorum. Ya, Yurtdışı Türkler Başkanlığı bence dilini kurgularken özellikle yayınlarını da kurgularsa -ben takip ediyorum, kültür, dil- kültür derken de genel kültür, dil derken de elbette Türkçe, bu çerçevenin çok fazla dışına çıkmamalı, çıktığı takdirde bunun sıkıntısını sonuçta oradaki insanlar da çekiyor, sivil toplum da çekiyor ve Türkiye'nin mevcut algısı itibarıyla da yol alınamıyor ve aynı zamanda dar tutmuş oluyorsunuz çünkü Türkiye'nin gerçekliği, sosyolojik kimliği anayasal tasavvurun ötesinde bir gerçeklik. Yani Türkiye'de -sonuçta yurt dışı Türkler- eğer yurt dışı Türkler nezdinde Alevi toplumunu yeterince dikkate almazsanız, Kürt toplumunu yeterince dikkate almazsanız bu, Türkiye'ye çok daha başka sorunlar olarak geri dönüyor, bunun sıkıntısını da göz ardı etmemek gerekiyor. Dolayısıyla Türkiye'nin gerçekliğini resmeden bütün topluluklar Yurtdışı Türkler Başkanlığının mutlaka alanında olmalı, çerçevesinde olmalı -tırnak içerisinde- kucaklanmalı, onların sivilciliklerine saygı göstererek kucaklanmalı. Bu sebepten dolayı da siz kimlik tasavvurunuzu ne kadar dar tutarsanız o kadar geniş kitleye ulaşırsınız ama kimlik tasavvurunuzu geniş tutarsanız, bir kimlik empoze etme gibi bir duruma bu iş dönerse dil ve genel kültür ötesinde, o zaman neticede oradaki insanlar dışlanmış hisseder, dışlanmış hisseden insan öteki oluyor; öteki olan gün geliyor, millî güvenlik sorunu olarak buraya geri dönebiliyor dolayısıyla bunun bedelleri Türkiye için gerçekten yüksek. Bu boyutların üzerinde bence daha fazla düşünmek lazım.

Bu çerçevede, bana göre mesela, bağımlılık konusu elbette çok çok önemli, yanlış anlaşılacak istemem ama Yurtdışı Türkler Başkanlığının imkânları, kapasitesi, bütçesi itibarıyla altından kalkabileceği bir konu değil, o ülkelerin öncelikli sorunları; teşvik edici noktada olabiliriz ama bu konuya Yurtdışı Türkler Başkanlığının çok fazla bütçe, para ayırma imkânının bence olmaması lazım çünkü -ondan önemsiyor olduğum için söylemiyorum ama- bunu ilgili ülkeler üzerinde yapmalı, onlar bu konuların takipçisi olmalı, Yurtdışı Türkler Başkanlığı da yapabiliyorsa onların bu konuda üzerine düşeni yapmasının peşinde olmalı ama onun ötesinde kendi imkânlarını, kendi kapasitesini dil ve kültür bağlamında öncelikli olarak değerlendirmeli diye düşünüyorum.

Aşırı milliyetçi bir dilden kaçınmak gerekiyor, bütün çalışmalarda çoğulculuğu esas almak gerekiyor, evrensel bir dili esas almak gerekiyor. Materyal üretiminde özellikle, bakın, Türkiye'deki klasik eğitimde... Benim hayatım yurt dışında geçti, ben Türkiye'de bir gün okula da gitmedim, Türkiye'deki eğitim materyallerinin çoğu benim gibi insanlara hitap etmiyor; bana çok aşırı derecede kimlikçi geliyor, çok aşırı derecede milliyetçi geliyor, yurt dışındaki Türkler için de bu böyledir ve aynı zamanda o ülkeler nezdinde de bunlar hep sorun kabul edilecektir, sorun kabul edilmesi de çok normaldir çünkü tersi de olsa biz de aynı şekilde sorun kabul ederiz. Yani yaptığımız şeyleri empati yaparak başka ülkeler bağlamında da düşünmemiz lazım, onlar bu işleri Türkiye'de yaparsa nasıl algılayacak diye meseleye de bakmak lazım. Böyle yaptığımız takdirde daha genel bir kurala ulaşmış oluruz. Dolayısıyla, materyalleri de bu konuda... Pedagojik didaktik, şimdi, burada, mesela 10 yaşına göre üretilmiş bir materyal orada 10 yaşına göre değil çünkü oradaki durum, çocuğun Türkçe dil yetkinliği falan çok farklı olabiliyor. Türkçe ödülleri çok önemsiyorum, bunlar çok doğru işler. Türkçe okumalar çok doğru işler yani o bahsettiğim temel çerçeveye uyması bakımından söylüyorum.

Saldırı raporları, bunlar Türkiye için Türkiye'deki etkenleri, Türkiye'deki multiplikatorleri, siyasetçileri bilgilendirmek bakımından önemli ama bu iş propaganda diline dönüşürse o zaman bu işin artısı olmuyor, eksisi oluyor. Niye? Zaten yurt dışındaki Türkler bu çalışmaları yapmalı, bu onların öncelikli sorumlulukları, oradaki insan hakları kuruluşlarının öncelikli sorumlulukları; burada eksiklik varsa onları teşvik etmek gerekiyor, buna destek vermek gerekiyor ama Türkiye kendisi, bir kamu kurumunun bu çalışmayı yapması değil, yapmasını bir propaganda diliyle -yapıldığı anlamında söylemiyorum ama geçmişte bunlar yapıldı- ele alırsa -bu, İslamofobi raporları için de geçerli- bunun sıkıntısını oradaki topluluklar çekiyor çünkü orada bu raporlar maalesef ciddiye de alınmıyor. Neden? Şöyle bakılıyor meseleye: Ya, arkadaş, sonuçta Türkiye binbir tane sıkıntısı olan bir ülke; bize, önümüze koyduğu eleştirilerin, kriterlerin âlâsı kendi ülkesinde var. Dolayısıyla bunların önlerine gelmesini çok rahatlıkla reddedebiliyorlar, göz ardı edebiliyorlar, gayriciddi olarak kodlayabiliyorlar ve bunları eline alıp da orada bunlarla ilgili söz söyleyen sivil toplum kuruluşlarını da aynı şekilde dışlayabiliyorlar. Bunu da bu sebepten dolayı bence dikkate almak gerekiyor.

Tabii, bu insan hakları proje destekleri önemli yani özellikle bu çerçevede hukukçulara verilen burslar da önemli. İnsan yetiştirmek, insan kaynağı yetiştirmek bence çok çok önemli ama doğrudan hak bilinçlendirmesini ve tanıtımlarınızda da sesli bir biçimde bunu "Biz şunu yapıyoruz, bunu yapıyoruz." dediğiniz takdirde buraya katılan insanlar da her zaman sıkıntı çekecektir. Bakın, diaspora politikalarını çok başarılı yapan ülkeler var; İngiltere, Almanya vesaire ülkelerden biri. Bakın, daha sessiz bu işleri yapıyorlar, dilleri çok daha farklı bir noktada, daha teknik. Mesela, yıllardır mücadelesini veriyorum Türkiye'de, asıl olması gereken yurt dışındaki Türklerin veyahut da korunması noktasında ülkelerle ikili iş birliği, özellikle eğitim, kültür iş birliği anlaşmalarını güncellemek. Bizim en aktüel eğitim, kültür iş birliği anlaşmamız Belçika'yla 1961 yılında, bakın, göçten önce, kitlesel göçten önce. Şimdi, Almanya'ninkine bir bakalım, Türkmenistan'la, Özbekistan'la özellikle kendi azınlığını, Alman azınlığını korumak için yaptığı anlaşmalara bakalım; ya, bizim daha Türkmenistan'la, Özbekistan'la, Kazakistan'la öyle anlaşmalarımız yok.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SEDA GÖREN - Sayın Vekilim, bir şey söylemek istiyorum: Bu dönem toplantılarımızı her ay ve bir temayla yapacağız. Mesela, önümüzdeki dönem, önümüzdeki ay Diyanet İşleri sonrasında, on beş yirmi gün arayla yine dil konusunda Millî Eğitim Bakanlığıyla yapacağız. Bence o konuşmanın bir kısmını oralara mı saklasak acaba?

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) - Tamam, üç dakikaya bitiriyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SEDA GÖREN - Teşekkür ediyorum, sağ olun.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) - Evet, yani kastettiğim, sivil toplumla da -yine anlayışınıza sığınarak- bizim ATİB'imiz, bizim DİTİB'imiz olmasın. Anlıyorum ben sizi, katılıyorum ama netice itibarıyla bu dil onların sivilciliklerine gölge düşürebiliyor, gerek yok buna, sonuçta o hissiyat var zaten, olmazsa zaten bir araya gelme imkânı olmaz ama onların ilgili ülkeler nezdinde de az buçuk böyle makul bir mesafede olmalı, sivil toplum bilincini muhafaza etmeleri hassasiyetini burada göstermemiz lazım. Eğer burada buna gereken toleransı göstermezsek yine iki arada bir derede kalan yapılar ve bu, çift kimliklere vesile oluyor. Buraya gelip böyle buranın dengelerine göre konuşuyorlar, hareket ediyorlar, oraya gidip oranın dengelerine göre hareket ediyorlar, hâlbuki samimiyet burada önemli.

Desteğiniz ilanla, afişle olmasın lütfen dedim. Makul dille, tarzda olsun özellikle dedim. Sivil toplumun biz konusu ve devlet olarak ne kadar ulaşıyoruz konusu var ya, yine yurt dışındaki Türklerden biri olarak devlet ulaşmasını zaten, devlet sonuçta altyapıyı, imkânı, oradaki sivil toplumu o bahsettiğim minvalde desteklerse, insan kaynakları oluşturursa onlar ulaşsın, devlet ulaşırsa orada neticede kolordu olarak algılasınız yani tersten düşünün, burada ciddi bir Ermeni popülasyonunun olduğunu düşünün...

METİN ERGUN (Muğla) - Hepsini toplam yüzde 4,5...

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) - Hayır, o bir gerçek.

METİN ERGUN (Muğla) - Sivil toplum dâhil bunun içerisinde.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) - Tabii ki ama bunun bir sebebi var zaten çünkü Türkiye bu konulara zaten ancak 2010'dan sonra el atabildi gerçek anlamda. Yani, bunun binbir tane sebebi var, oradaki sosyalizasyonla ilgili ciddi boyutlar var, oradaki ülkelerin de sonuçta YTB'den doğrudan destek almasının bedeli var. Bunların her birini dikkate almak gerekiyor. Onun için, bu konuda daha soyut düzeyde, daha güçlü işlere odaklanmak, belki daha sessiz... Şöyle de olabilir: Mesela, bu benim bahsettiğim konuların çoğunda Yurtdışı Türkler Başkanlığına şu eleştiriyi de getirebilir: Ya, siz görünür değilsiniz, daha görünür olmanız lazım çünkü sonuçta tüketime endeksli günümüzde böyle bir sıkıştırma olabiliyor. Ama Yurtdışı Türkler görünürlüğüyle değil aslında, görünmezliğiyle daha başarılı olması gereken bir kurum. Muhalefeti de lütfen -sadece kendim için söylemiyorum- çalışmalarınıza, aktivitelerinize davet ederseniz, sonuçta muhalefetin size zararı olmaz, faydası olur yani.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Bir gelseniz, bir bizi görseniz. Hani diyor ya "Bir tanışınız çok seversiniz."

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) - Estağfurullah da ben arkadaşların masalarında davetler görüyorum, o davetler bize gelmiyor yani.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Yok hiç öyle bir şey, kimseyi özel davet etmedik.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SEDA GÖREN - Biz Komisyon olarak iadeiziyaret yapacağız, sizi de o zaman davet ederiz.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) - Tamam, ben teşekkür ediyorum, sağ olun.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SEDA GÖREN - Sayın Oğuz Üçüncü, buyurun.

OĞUZ ÜÇÜNCÜ (İstanbul) - Evet, Değerli Başkanım, tekrar, YTB'nin de Değerli Başkanına hoş geldiniz diyorum, teşekkür ediyorum.

Değerli Vekilimiz Mustafa Yeneroğlu'yla bu çalışmaları 2000'li yıllarda birlikte takip etmiş olmanın da tecrübesiyle YTB'nin ilk gününden itibaren on beş yıllık hikâyesine şahitlik etmiş bir milletvekili kardeşiniz olarak çalışmalarınızı takdir ediyorum ve başarılarınızın devamını diliyorum. Ancak burada özellikle alt komisyon çalışmalarımızda biz Parlamentonun mevcut çalışmalara ne gibi bir katkısı olabilir, işte, özellikle hani partilerüstü de bir mutabakat var yurt dışındaki Türklerle ilgili, biz neler yapabiliriz, çalışmalarınıza ne tür bir kolaylık sunabiliriz... Gerek yapılan tavsiyeler itibarıyla ama bence en önemlisi, verilen imkânlar itibarıyla, söz konusu olan bütçe itibarıyla bir gerçekçi değerlendirme yapmamız gerektiğine ben şahsen inanıyorum yani madem kıyası bazen yurt dışındaki, işte Türkiye dışındaki ülkelerin kendi diasporasıyla ilgili yürütmüş oldukları çalışmalar noktasında yapıyoruz, kişi başına ayırdıkları bütçe meselesinin bizim için ölçü olması gerektiğine inanıyorum. Zira uluslararası öğrenci programımız benim bildiğim kadarıyla YTB'nin bütçesinin takriben yüzde 90'ını teşkil ediyor. Onun dışında, personel masraflarımızı da esas alacak, yurt dışında kişi başına düşen rakamın yani gerçekten 7,5 milyon insana yönelik birebir yapmış olduğumuz çalışmaların kişi başına vurulduğunda çok cüzi bir miktara denk geldiğini, başka diaspora politikaları yürüten ülkelere kıyasla bunun düşünülmesi gerektiğini, dolayısıyla Parlamento olarak, misal işte sizin bütçe taleplerinizle ilgili biz ne tür bir katkı sunabiliriz, bu süreçte bunu artırmanın gerek işte uluslararası öğrenci burslarının miktarının 5 binden daha fazla kapasite olacaksa bunun çıkarılması ama aynı zamanda kişi başına önemsedığımız 7,5 milyon insanla ilgili harcayabileceğimiz miktarın da yükseltilmesi noktasında bu Komisyonun gerçekten önemli bir rol oynayacağına inanıyorum. Zira saydığınız bütün alanlar imkânla ilgili bir mesele. Mustafa Bey de haklı olarak şuna dikkat çekti: İmkânımızı daha etkili programlar yapma noktasında fokuslayalım. Ben ikisini de önemsiyorum hem fokuslayalım hem de aynı zamanda imkânlarımızı genişletme noktasında da biz Parlamento olarak da yani eğer bu manadaki tespitlerimize katılıyorsanız daha fazla işte kaynak ayırmak için yani hep birlikte, el birliğiyle çalışalım. Zira 7,5 milyon insanın, bundan yirmi sene sonra değerlendirdiğimizde, bugünkü ihmallerimizden dolayı aidiyet hissiyatının bu ülkeye bağlılığı noktasında zayıflamasıyla karşı karşıya kalacaksa bu, vebal olur yani bu vebale de burada oturan hiç kimse doğrusu girmek istemez. İmkânlarımız dâhilinde ve attığımız önem dâhilinde anayasal emir çerçevesinde -Anayasa bize bu manada, yurt dışındaki Türklerle sahip çıkma noktasında çok açık talimat veriyor- bu doğrultuda, imkânlarımızı geliştirme noktasında destek olmak isteriz; birinci husus.

İkinci husus; ben biraz teferruatçıyım, beni biraz tanıyorsunuz, işte, genel çerçeveyi çizdikten sonra, örneğin karşılama programı yapıyorsunuz, çok güzel bir intiba, insanlar 3 bin kilometre yolculuktan sonra sizin güler yüzünüzle ülkeye giriş yapıyor, her şey güzel, 50 adım ileride caminin abdesthanesinde yaptığınız bütün çalışmalar çöp oluyor. Dolayısıyla, ben bütünsel bir bakış tavsiye ediyorum. Yani sizin yaptığınız güzelliklere diğer kurumlar nasıl katkı sunabilir? Diyanet İşleri Başkanlığının o alandaki varlığı; efendim, diğer, işte, belediye; efendim, işte, Karayolları Genel Müdürlüğü, kimin katkısı olacaksa... Sizin bu gayretleriniz gölgelenmesin yani insanlar geldiğinde de gittiğinde de vardıkları yerlerde yani "Ne güzel bir izin yaptık, bizi ne güzel karşıladılar. Ne güzel tesislerde abdest alabildik, namazımızı kılabilirdik..." Biliyorsunuz, aynı hissi yaşadınız, Kapıkule'ye giriş yaptıktan sonra ilk gördüğünüz bayrak ve duyduğunuz ezan yani herkesi duyulandırıyor abdesthaneye girene kadar. Hani, bunu niye böyle söylüyorum? Yani bütünsel bakış aslında bütün çalışma alanlarıyla ilgili yani bizim belki eksik bıraktığımız hususlar. Örneğin, siz çok ciddi çalışmalar yapıyorsunuz, TRT Türk'ün buna katkı sunması lazım yani bunu ayrı bir alan olarak değerlendirmemesi lazım ya da oradaki dizilerin stereotip bir -tırnak içerisinde- gurbetçi varlığını "promote" etmemesi lazım. Yani demeniz lazım ki "Arkadaş, böyle bir Türk kimliği yok artık." Mesela, Misafir Kapıda programı tam YTB'lik bir format yani neticede bizim insanlarımızı doğrudan muhatap alıp hayat hikâyelerini ortaya koyan bir format, bunları çoğaltmak lazım. Dolayısıyla, sizin buradaki koordinatör vasfınızın yani işte, Millî Eğitim Bakanlığı, TRT, hangi devlet kurumunun yurt dışına yönelik bir yapılanması varsa bu minval üzerine gelişmeli.

Şunu da söylememe müsaade edin: Özellikle Avrupa... Mustafa Bey evrensel değerlerden ya da evrensel bir dilden bahsetti, tabii, öyle zamanlarda yaşıyoruz ki bunun ölçüsünün ne olduğunu da artık bilmiyoruz doğrusu. Böyle karmaşık bir dönemde, özellikle Batı Avrupa'nın kimlik krizine girmiş olduğu bir dönemde, bizim insan varlığımızın da yoğun yaşamış olduğu bir dönemde Avrupa Birliği içerisinde her ne kadar Türkiye'ye karşı oluşmuş olan bir mukavemet varsa bile, aynı zamanda Türkiye'nin artan bir önemi var. Bu artan öneminden hareketle benim tavsiyem muadillerinizle ortak programlar yapmanız. Özellikle beşinci kol tartışmalarını bitirme babından gerek Türk siyasetine katılım gerek Alman siyasetine, Hollanda siyasetine katılımı ortak programlar çerçevesinde, insan hakları çalışmalarını muadillerinizle birlikte ya da oradaki vakıflarla birlikte ortak bir çalışmaya, bir çerçeveye soktuğumuzda bu tartışmalar da bitecektir ve böyle bir konjonktür de var yani neticede Türkiye'ye duyulan ihtiyaç var Avrupa Birliği nezdinde. Gerek savunma mimarisinin değişmesi gerek yeni dünya dengelerinin oluşması bakımından çalışma alanlarınızı, özellikle faaliyetlerinizi zikrederken bu ortak çalışmaların artık artırılması ve bu manada yürütmesi noktasında bir fırsat oluştuğuna ben şahsen inanıyorum. Bu, yurt dışında yaşayan insanlarımızın ve yapıların da işlerini kolaylaştıracak, sizin iş birliğinizi de bir manada kolaylaştıracığına inanıyorum.

Son olarak da şunu söylemek istiyorum: Yani yurt dışındaki varlığımızın ve oradaki oluşmuş olan sivil toplumun yetkinliğinin her şeyin üstünde olması lazım yani bizim bunlara ancak destek vermemiz lazım. Bunu niçin söylüyorum? Avrupa'dan, örneğin Almanya'dan bir örnek olsun diye söylüyorum: Hristiyan toplumunun, Katolik ve Protestan toplumunun oluşturmuş olduğu sosyal

yapılar Caritas ve Diakonie yıllık 45 milyar euroluk bir bütçeyle çalışıyorlar ve bu bütçenin yüzde 98,2'sini devlet karşılıyor. Yani 43 milyar euro sosyal hizmetler için para ayrılıyor ve bundan bizim toplumumuz pay almıyor. Aile desteği de buradan veriliyor, ailelere hizmetler de buradan veriliyor, efendim, "kindergarten" dediğimiz anaokulları da buradan karşılanıyor, hastaneler buradan yürütülüyor. Sadece eşitlik babından bakacaksak, Avrupa'daki oranımızdan hareketle ya da Almanya'daki oranımızdan, toplumdaki Müslüman oranından hareketle bir eşitlikçi yaklaşım söz konusu olsa Müslümanların sosyal hizmetler bütçesinin 5 milyar euro civarında olması lazım. Böyle bir şey yok. Biz Avrupa'da bulunan insanlar olarak yıllarca bunun mücadelesini verdik, vermeye devam ediyoruz ancak bunun önemli olduğunu, proje desteklerinin önemli olduğunu, oradaki toplum tarafından devletin ayırmış olduğu miktarlardan faydalanılması meselesinin önemli olduğunu düşünüyorum. Onun için de beraber çalışmak, birlikte, Türk toplumunun sahibi kim meselesinden ziyade, kim bu toplumun kapasitesini birlikte artırabilir gibi bir anlayışa devşirilmesi gerektiğine şahsen inanıyorum, böyle bir fırsatın da önümüze çıktığını görüyorum.

Teşekkür ediyorum.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Başkanım, çok özür dilerim. Bu çok önemli bir konu diye, böyle kısa, çok kısa söz söyleyeyim.

Biz son iki yıldır muadil bütün kurumlarımıza birlikte ne yapabiliriz... Çünkü farkındayız, artık bir konjonktürel değişme var, onların bizimle olan muhabbeti... Bizimle geldikleri zaman yaptıkları şeyi de anlıyoruz. Çok hızlı olmasa da var ama biz son iki yıldır bütün muadillerimize, bütün büyükelçiliklerimize, vatandaşlarımızın yoğun olduğu bölgelerdeki büyükelçiliklerimize bütün çalışmalarımıza ve onların çalışmalarına "Biz buna destek verebiliriz, biz de bu işin içerisinde olmak istiyoruz." dedik. Çok özür dileyerek söylüyorum, bir tane dönüş almadık yani gerçek bu. Biliyoruz, bir değişim var, farkındayız, onlar da bizimle şey yapıyor. Sadece Ukrayna Büyükelçisi, o da Kırımlı olduğu için, onun da vereceği para yok zaten; bu da ayrı bir mesele. Benimle yapabileceği iş yok ama biz bunu net söylüyoruz. Son iki yıldır kapısını çalmadığımız... Bunu da niye yapıyoruz? Çünkü şeffaf olduğumuzu anlatabilmek için. Benim derdim illa onunla yapmak için değil. "Ben şeffafım, yaptığım işin farkındayım, hadi birlikte yapalım." dediğimiz hiçbir şeye dönmediler Sayın Vekilim.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SEDA GÖREN - Zafer Bey, buyurun.

ZAFER SIRAKAYA (İstanbul) - Şimdi, tabii, öncelikle, 1961 yılında başlayan iş göçünün üzerinden yaklaşık altmış yılın geçmiş olduğu bir süreç içerisinde uzun bir müddet yurt dışındaki vatandaşlarımıza "Alamancı" gözüyle bakıldı yani bir gurbetçi tanımlamasını Mustafa Bey ifade etti ama ekonomik saiklerle bakıldı, sonra güvenlik saikiyle bakıldı. Hangi cemiyetlerde, hangi teşkilatlarda bulunduğunuza göre dönemin idarecilerinin yurt dışındaki vatandaşları tasnif etmiş olduğu bir sürece şahitlik ettik. 1980 Anayasası'nın 62'nci maddesine bakarsanız ülkemizin yurt dışındaki vatandaşlara bakışını da net olarak görürsünüz çünkü "yurt dışındaki yaşayan insan" olarak tanımlanamaz, "yurt dışındaki çalışan insan" olarak tanımlar yani onun için yurt dışına gitmiş olan herkes esasında bir işçiydi, bir çalışandı.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) - Ve geçiciydi.

ZAFER SIRAKAYA (İstanbul) - Ve geçiciydi.

Dolayısıyla Türkiye'den yurt dışına çıkmış olan insanların her birisini kategorize ettikleri, tasnif ettikleri "makbul vatandaş" ve "makbul olmayan vatandaş" tasnifine tabi tutuldukları bir anlayıştan, hakikaten, Anadolu'dan gelen her bir bireyin Türkiye'nin yurt dışındaki temsiliyetini sağlamış olduğu bir anlayışa evrilmiş olması bana göre en büyük dönüşümdü. Bu dönüşümün kıymetli ve değerli olduğunu düşünüyorum; öncelikle bunu ifade etmek isterim.

Tabii, birinci neslin beklentileriyle üçüncü ve dördüncü neslin beklentileri de değişmiş durumda. Dolayısıyla, birinci neslin meselelerine, daha çok sorunsallarına baktığınız zaman, daha çok emekliliklerini ilgilendiren, işte, daha çok sağlık konusunu ilgilendiren meselelerken artık üçüncü neslin aile mefhumuna daha önem verdiğini, çocuklarının aileden koparılmasıyla ilgili olarak baktığınız zaman gençlik daireleriyle ilgili sorunların gündeme geldiği meselelerini görüyorsunuz ve burada önemli olduğunu ifade etmek istediğim bir husus: Türkiye'nin de yurt dışındaki yaşayan vatandaşların sorunlarına eğilecek şekilde kurumsal bir dönüşümü gerçekleştirmiş olması. Bu Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının bence bunun varlığını ifade etmesi anlamında son derece değerli ve kıymetli olduğunu ifade etmek isterim.

Tabii, Türkiye de süreç içerisinde yurt dışındaki vatandaşlara bakışta zikzaklı bir durum izlemiş durumda: Yurt dışındaki vatandaşlarımıza ekonomik saiklerle destek verdiği anlamda daha farklı bir gözle bakılmış, seçim süreçlerinin yurt dışındaki vatandaşları kapsamıyla birlikte kimi siyasi çevreler tarafından yurt dışındaki vatandaşların tercihlerine göre de oy kullanıp kullanmaması gerektiği tartışılmış veya da yurt dışındaki vatandaşa "zirzop" diye ifade eden milletvekillerinin de varlığını hep beraber müşahade ettik. Dolayısıyla, bu anlamda belki Oğuz Bey'in de ifade ettiği şekliyle hani görmüş olduğumuz bir abdesthaneyi örnek, sadece genelleme olarak görmemek lazım, bir milletvekilinin "zirzop" ifadesini de bir genelleme olarak görmemek lazım veya da bir şekilde yurt dışındaki vatandaşlarımızın oy kullanmaması gerektiği konusunda kimi fikirlerini ifade edenleri de bir genelleme olarak görmemek lazım. Türkiye'de Sayın Cumhurbaşkanımız, yanlış hatırlamıyorsam, 25 Ağustos'taki Bakanlar Kurulu toplantısından sonra bir konuşma yaptı ve yurt dışındaki vatandaşlarımıza "Ciğerimizin bir parçası." dedi, "Onlar bizim başımızın tacıdır." dedi. Öbür taraftan da yurt dışındaki vatandaşlarımızın hakikaten ülkemizin ekonomisiyle ilgili olarak sağlamış oldukları konulara vurgu yaptığını da bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının yapacağı çalışmalarla ilgili olarak Mustafa Bey'in ifade ettiği bazı hususlar oldu, "Topu belki yüksek oynamamak lazım." dedi, biraz daha ayaklara pas yapmanın faydalı olabileceğini ama maçı yüksek kazanmanın belki bu anlamda kıymetli ve değerli olacağını ifade etti. Ama hepimizin bildiği bir "open secret" var yani bazen herkesin bildiği gizli konular vardır, bu da şudur: Yurt dışında bunu zamanın işleri bakanı söyledi, "En iyi entegrasyon asimilasyondur." dedi. Dolayısıyla, esasında, yurt dışındaki millet varlığımızın yaşamış olduğu ülkelerin siyaseti -biraz önce "ulus devlet" tanımlamasını da yaptı Mustafa Bey- esasında tamamen asimilasyona dayalı yani hiçbir şekilde ülkenize olan bağınızı devam ettirmeyeceğiniz. Ki biraz önce Sayın Vekilimiz Metin Bey "diaspora" tanımlamasına bir itirazda bulundu ama "diaspora" dediğiniz şey esasında ülkesinden

kopuk bir şekilde yaşayan ama ülkesiyle bağıni da devam ettiren topluluklara verilen bir isim. Dolayısıyla, bu anlamda, yurt dışında yaşıyor ama ülkesiyle olan bağıni devam ettiriyor ki bu bağıni devam ettirilmesini sağlama noktasında bence bizim Komisyon olarak da Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı olarak da en belirgin, en önemli görevimizin bu bağıni hem devam ettirmek hem de daha fazla nasıl kuvvetli hâle getirebiliriz noktasında hareket etmemiz gerektiğini düşünüyorum. Ben, açıkçası bu noktada eksiklikler olabilir ama Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığımızın Anadolu'dan gelen herkesin bu toprakların bir temsilcisi olduğu niteliğinde bir tavır benimsediğini ve sadece belirli sivil toplum örgütlerine değil, size başvuran -çünkü bana da yansıyan durumlar var- Alevi'siyle Sünni'siyle, Kürt'üyle Türk'üyle, bu topraklarla sorunsal olmayan her sivil toplum örgütüyle bir birlikteliği, çalışmayı esas aldığı noktasında bir kanaatin olduğunu ifade etmek istiyorum. Bununla birlikte, evet, devletin görünür olmaması lazım ama sivil toplum kuruluşuyla ilgili olarak da vermiş olduğunuz bir destekte "Sizi kim fonluyor?" diye bir soruyla da sürekli karşılaşılıyor zaten sivil toplum örgütleri. Sizin bir şekilde ortak proje yapmış olduğunuz bir noktada "YTB" ismini gördüğü zaman, ilgili ülkenin, burada zaten kendisine göre sizi belirli bir kategoriye ve belirli bir tasnife de soktuğunu hep beraber biliyoruz ve bunu da gözlemliyoruz. Dolayısıyla, bütün bunlarla birlikte ben çalışmalarınızda üstün başarılar temenni ediyorum Kıymetli Başkanım. Bunları ifade etmek istedim.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SEDA GÖREN - Teşekkür ediyoruz.

Sayın Utku Çakırözer Vekilimiz, buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Ben sunumunuz için teşekkür ederim, faydalandım. Zaman zaman da belki başka bir yerde olduğumuzda, başımız sıkıştığında -çünkü çok teknik konular var- yine arama ihtiyacı da duyarız, bundan sonra belki bazı konuları öyle de tartışırız.

Oğuz Bey'di sanırım ifade eden; gerek bu Komisyonun gerekse de bu Komisyonun da parçası olduğu Parlamentonun da nasıl yardımcı olabileceği hususunda bütçeye dikkat çekti Oğuz Bey, çok kritik, çok önemlidir. Bir başka tarafı da işte bu kanunların çıkış süreci. Tabii, mevcut sistemde kanunlar çıkarken Mecliste çok böyle istişare olmuyor maalesef arzu ettiğimiz ölçüde ya da muhalefetin görüşleri doğrultusunda şekillenmiyor ama yine de teknik olarak kanunların çıkış yeri burası, onaylandığı, bire bir onay yeri burası. Biz, tabii, arzu ederiz ki hazırlanırken de burada tartışalım, belki de bu toplantılar ona da vesile olur hem bizlerin daha fazla bilgilenebilmesine hem de mütevazı katkılarımızı vermemize. Zafer Bey'in bahsettiği bazı şeyleri biz de tasvip etmiyoruz, kimden gelirse gelsin ve yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın, kardeşlerimize yönelik açıklamaları... Ama bir taraftan da "asli unsur" demekle asli unsur olmuyorlar haklarını gerçek anlamda vermediğimiz sürece. O yüzden bu noktada biz her zaman yapıcı bir şekilde eksik neyse tamamlanması noktasında tabii, önce anlayarak teknik olarak sonra da bize düşen bir şey varsa katkımızı sağlayarak ihtiyaçların giderilmesi noktasında duruyoruz.

Çok önemli eksikler var, sunumunuzda belki de son cümleinizde, sadece bir cümle bahsettiğiniz, aslında bence belki oturumun önemli bölümünü ayırmanızı gerektiği kanaatinde olduğum, yani "Tamamlanmayan yasal düzenlemeler." dediğiniz bir cümle geçti; rakamı hatırlamıyorum, keşke onları konuşabilseydik. "Niye tamamlanamıyor? Nerede takılıyor? Biz nasıl katkı sunabiliriz?" gibi ama zaten Sayın Başkan da söyledi belki onlar -bazı kurumlar- buraya davet edilecekler. Ama onlar davet edilirken ben yine daha önce de söylemiştim bunu, eğer bu konuda madem böyle bir şey de var, hepimizde "Ya, biz ne yapabilirsek yapalım." arzusu var ise masanın bu tarafında oturan yani kamu kurumlarından gelenlerin de bizimle bilgi paylaşma noktasında biraz daha cömert olması gerektiği kanaatindeyim. Yani "Bu, iktidarın işine yaramaz; bu, muhalefetin işine yarar." gibi bir anlayış bence doğru olmaz yani bana göre. Bu yapılsa zaten muhalefetin katkısının maksimuma çıkması da sağlanır ama bu ne kadar saklanırsa o kadar da biz daha fazla eleştiririz. Yani o yüzden bu noktalarda ben nereye takıldığı... Tabii ki güzel faaliyetler... Ben bu algı meselesini önemsiyorum gerçekten. Hani o ülkelerde de YTB'nin nasıl algılandığı meselesi önemli. Mesela, siz kendiniz söylediğiniz için hani "Bir tane bile büyükelçiden yanıt alamadık." noktasında -fikir hani benim fikrim- belki o kapıyı Dışişleri Bakanlığıyla birlikte çalmakta fayda vardı. Yani Dışişleri Bakanı mesela, sizinle birlikte davet etse, o büyükelçilerin hepsi masanın etrafına gelirdi, sizi de dinlerdi briefingde, benim kanaatim ama bilmiyorum.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Şöyle, haklısınız ama bunları, biz zaten herhangi bir yazışmayı, bizim bütün şeylerimizde Dışişleriyle birlikte yapıyoruz.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Yok, yok; ben pratiğin nasıl çözeceği noktasında... Yani önemli olan sizin dinlenmenizse yani...

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Şöyle Sayın Vekilim, bunu hani samimiyetinize binaen söylüyorum. Gerçekten biz şöyle bir tavırla gitmiyoruz yani onlara: İşte "Siz geleceksiniz, biz gideceğiz." değil; tam tersi, iş birliği...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Biliyorum, benim öyle bir algım yok. Ben...

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Bu mesele onların da meselesi, o büyükelçilerin de meselesi; canı sıkıldığı veya istemediği için değil, bir sistem onların Türkiye'yle bugün bu çalışmayı yapmaması gerektiğini söylüyor.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Anladım.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Bunu hani bizim konuşmamız bile bana çok düşmüyor ama gerçek bu. Samimiyetinize binaen söylüyorum.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Şimdi, ben birkaç soru soracağım, belki sizde var ise... Birincisi, bu çifte vatandaşlık yasası çıktı, çıktıktan sonra Almanya'da hükümet değişti, yeni hükümeti benim o kadar, hani dostlarımız kadar Almanya'yı yakından takip etmeye hakikaten imkânım olmuyor ama yeni hükümetin öyle çok sıcak baktığı kanaatinde değilim, kaygılarım da var yani bu yasadaki vazgeçerlerse diye. Bizim bugüne kadar duyduğumuz rakamlar bizi memnun eden rakamlar değildi. Güncel rakam eğer elinizde var ise yurt dışında potansiyel olarak geçebileceğini düşündüğümüz kaç vatandaşımız yani Türkiye Cumhuriyeti kökenli insanımız vardı? Kaçı başvuruda bulundu? Kaçı geçti? Yüzde yani hani rakamlar, istatistikler anlamında bu konuda takıldığımız bir yer var mı? Bize düşen; iktidarı, muhalefeti, Meclis olarak düşen bir husus var mı? Bu noktada ne yapılabilir? Biz kulaktan dolma

şeyler çok duyuyoruz ama bunların ne kadarı gerçeklikle ilgili, ne kadarı değil; o konuları sizden mi dinleyeceğiz yoksa daha sonra başka birimlerden mi bilmiyorum ama bu önemli bir mesele. Burada Türkiye Cumhuriyeti'nin siz anlatıyordunuz yani işte "Başvurular, ilgi, alaka..." diye yani böylesine bir imkân da bizim ay yıldızlı pasaportumuzdan ya da Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığından imtina edilmesi noktası üzerinde bence bizim Meclis olarak -siz zaten eminim ziyadesiyle yapıyorsunuz üzerinize düşeni- düşünmemiz gereken, belki nerede ne eksikimiz varsa tamamlamamız gereken bir husus diye düşünüyorum.

İkincisi, bu vatandaşlarımızın emeklilik noktasında, ben mesela Yurtdışı Vatandaş Rehberi'ndeki çalışmayla ilgili bölüme baktım; yaklaşık 100, belki 150 tane soru var ama emeklilikle ilgili en önemli sıkıntılarına ilişkin soru ve yanıtı yok yani "Tam zamanlı çalışabilir miyiz?" sorusunun yanıtı yok. "Kısmi zamanlı çalışabilir miyiz?" demişler, siz de yanıt olarak "Evet, çalışabilirsiniz." yanıtını vermişsiniz; bu, biraz daha hani malumun ilamı. Bu noktada ne aşamadayız, niye bizi çalıştırıyor? Hatta şey sorusu var ilginç bir şekilde, belki dikkatinizi çekmiştir. "Ben yurt dışından borçlanıp Türkiye'de emekli olursam Türkiye'de çalışabilir miyim?" diyor, "Evet, çalışabilirsin." diyorsunuz. Sonra da "Yurt dışında kısmi çalışabilir miyim?" diyor, ona da "Evet." diyorsunuz ama "Tam zamanlı çalışabilir miyim?" sorusu düşünülmemiş ama çalışmıyorlar. Bunun çözülmesi lazım, siyaset kurumu olarak da buradan geçecek onun yasal düzenlemesi; ne aşamada olduğunu Zafer Bey biraz söyledi, hissettirdi konuşmasında.

Bir de tabii, sizin yine sunumunuzun maalesef az bölümüne kaldı yani aslında geçen sefer de böyle olmuştu, yine sona bırakıyorsunuz. Size gelen talepler ağırlıklı olarak neler? Sizin aşamadığınız, bizde olan şeyleri bize sıralamanızı bekliyoruz biz burada yani sadece "Şu kadar öğrenciye burs..." Tamam, hepsi güzel, gurur duyduğumuz ve çok güzel şeyler hakikaten, belki de daha fazla bilginizin de olması gerektiğini düşündüğüm ama size iletilen... Bir de insanlar sizi ilk başvuru mercisi gibi görüyorlar. Neler ağırlıklı, nerede toplanıyor? Mesela, ilk 5'i, ilk 10'u bize sıralayın; bunlardan hangileri sizin çözebileceğiniz, hangileri sizin kapasitenizi aşan, başka bakanlığın... Hangileri kanuni düzenleme gerektiriyor? Bunları bizimle paylaşmanızı bekliyordum, bekliyorum da hâlâ. Bu noktada bitireyim ben.

Tekrar teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SEDA GÖREN - Teşekkür ediyoruz Sayın Vekilim.

HASAN KARAL (İstanbul) - Ben...

ALT KOMİSYON BAŞKANI SEDA GÖREN - Önce cevabı alalım Sayın Hasan Karal Vekilim. Kısa bir şey mi?

HASAN KARAL (İstanbul) - Evet, kısa.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SEDA GÖREN - Tamam.

Buyurun Sayın Vekilim.

HASAN KARAL (İstanbul) - Şimdi, şöyle hemen size de yardımcı olmak açısından...

Teşekkür ediyorum sunumunuz için Değerli Başkanım.

Hem sizin sunumunuzda hem de benden önce konuşan değerli milletvekillerimizin yorumlarında daha çok yurt dışı Türklerle alakalı konular gündeme geldi. Hâlbuki sizin tabela başlığınızın ikinci kısmı akraba topluluklar; bunlarla alakalı çok fazla bir değinme olmadı. Bu konuyu, "akraba topluluklar" kavramını biraz açsanız... Bunun içerisine ne giriyor, bu konuyla alakalı neler yaptınız, neler yapıyoruz? "Akraba topluluklar" derken bu konuda muhatap kitlelerimiz kimler? Yani hep yurt dışı Türkler konusuna odaklanıyoruz, ikinci kısmı sanki biraz ihmal ediyoruz gibi geldi bana. O konuda biraz daha açıklayıcı bilgi verirseniz memnun olurum.

Teşekkür ediyorum.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Utku Vekilimiz çifte vatandaşlık yasası süreçlerini sordular. Burada normalde bu işi Dışişleri Bakanlığı takip ediyor, açık konuşmak gerekirse biz de onların altında takibimizi yapıyoruz. Şu ana kadar 30 bine yakın bir başvuru olmuş fakat tabii, beklenti daha yüksek. Bununla ilgili farkındalık oluşturabilecek altyapıların oluşturulması gerektiğine inanıyoruz biz de.

Tabii, şeyde haklısınız Sayın Vekilim yani neden "İmtina edin." diyor, bunu araştırmamız lazım. Bizim de kendimize göre belirli bir çalışmamız var, bunlardan biri de maalesef, Avrupa'da yükselen ırkçılık, artık kimliğinizi belirtme noktasında ciddi sıkıntılar oluşturuyor. İşte, bugün Almanya'da yeni bir hükûmetin oluşması, o hükûmetin aşırı sağa yatkın olması "Ben çifte vatandaşlığa geçersen orada yaşamıma sıkıntı oluşturur mu?" diye... Ciddi bir şekilde oluşturuyor, bunları biz bütün araştırmalarımızda görüyoruz ve ilk 2'ye giren en önemli meselelerden biri bu ama şu da önemli: Bizim de buna karşılık vatandaşlarımıza arkasında Türkiye'nin olduğunu anlatabilecek şekilde konuşmamız gerekiyor.

Biraz önce Sayın Mustafa Yeneroğlu Vekilimiz "Söylemlerinizi milliyetçileştirmeyin." demekte haklı, buna hakikaten çok dikkat ediyoruz ama açık konuşmak gerekirse bizim mesela... Sayın Vekilimiz bunu daha iyi bilir, orada doğmuş, büyümüş; ben de orada doğdum, büyüdüm. Birlikte elimizi kolumuzu sallayarak GTB'nin... Mesela, Almanya'da yapabileceği işleri say desek 10'un üzerine çıkar mı Sayın Vekilim? Yani mesele şu, bunu hepimiz biliyoruz, bunu samimiyetinize binaen söylüyorum...

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) - Zaten gerekliliği üzerinde duralım yani gerçekliği kabul edelim, o gerçeklik üzerine yorum yapalım.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Evet, Sayın Vekilim, zaten... Bir de tabii şu da var, ben açık söyleyeyim: Bizim yaptığımız işlerin bütünü bu zaten yani keşke anlatabilsek, burada anlatabiliyoruz. Vatandaş da bizi sorguluyor yani "Ne yapıyorsunuz?" diye. Bu çok önemli bir şey. Dolayısıyla, ben şuna bakıyorum, olayın şu tarafına bakıyorum: Biz yurt dışı vatandaşlar konusunda da soydaş, akraba konusunda da şu masanın etrafında bir farklı şey söylemeyiz, aynı şeyleri yapmaya çalışıyoruz; önemli olan bunu doğru yapabilmek, bugünün şartları da maalesef bizi hakikaten daha da zorluyor. Biraz önce Oğuz Vekilimin söylediği çok önemli. Niye bunu söyledim? Biz bunu çok arzu ediyoruz, keşke kamlara başka bir ülkede yaşayan bir gencimiz yanında o ülkenin vatandaşını da getirebilse.

İkinci konu, emeklilik noktası. Bununla ilgili çalışmanın Meclis tarafından yapıldığını biliyorum, bu konuyu da bayağı heyecanla bekliyoruz çünkü bizim en önemli meselelerimizden biri.

"İlk beş" sorunuz konusunda da... Hakikaten çok önemli ilk beşimiz var, eğer bir gün teşrif ederseniz çok seviniriz, çayımızı içerseniz bunu birlikte istişare etmeyi çok isteriz efendim.

Kardeş topluluklar konusunda da -Sayın Hasan Vekilimizin söylediği- ben şunu söyleyeyim Sayın Vekilim: Bizim asıl bu tarafta çalışma alanlarımızı çok daralttıkları için soydaş ve akraba konusunda yaptığımız çalışmalar çok daha etkin, oralandaki mayınlarımız çok daha az ve inanılmaz iyi işler yapıyoruz efendim. "Soydaş ve akraba" dediğimizde hakikaten farklı ülkelerde, Latin Amerika'daki El Turco'lardan tutun da Etiyopya'daki Harar Türklerine kadar farklı açılarda çalışmalar yapıyoruz. Bunları yaparken en önemli meselemiz bulundukları ülkelerdeki haklarını korumak, bulundukları ülkelerdeki yaşam standartlarını yukarı çıkarmak ve bulundukları ülkelerde -bu da çok önemli- onlar mukim oldukları için "Biz sadece proje yapıyoruz, gittik oraya, proje yapıyoruz." değil, oranın sosyolojisine göre projeler yapıyoruz. Oradaki haklarının korunması için çok ciddi çalışmalar yapıyoruz ve en önemlisi de bugün kimlik bunalımı yaşayan dünyada oradaki soydaşımızın, akrabalarımızın orada mukim olduğunu gösterir tarihî belgeleri belgeleyip özellikle yayınlar yapıyoruz. Ben oradan şunu anladım: Sayın Yeneroğlu Vekilimiz "Sizin belgeleriniz de bu konuda biraz milliyetçi." dedi, belgelerimizi ispatlamadığımız sürece bir gün sonra işte adam Grönland'ı alıyor, kimse bir şey demiyor. Bizim oradaki vatandaşlarımızın oranın gerçek sahipleri olduğunu anlatabilmek için biz ha bire akademik altyapılara destek veriyoruz.

Gençlik konusunda da... Şu an 150 Suriyeli Türkmen genci Mersin'de bir kampa götürdük. Bu, dönemin tamamında devam ediyor Sayın Vekilim, Irak'ta, Suriye'de, Afrika'da, Balkanlarda, Orta Asya'da ciddi çalışmalarımız sürüyor. İnşallah o konuyu da bir gün sizleri misafir ederek daha geniş anlatmayı çok arzu ederiz.

Çok teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SEDA GÖREN - Bitirmek üzereyiz ama Sayın Yeneroğlu bir dakikalık bir söz istedi.

Buyurun.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) - İki konuyu söylemek istiyorum, ikisini de iktidar mensubu arkadaşlarıma rica etmek, istirham etmek istiyorum.

Bir, yurt dışı Türklerin Türkiye'de ötekileştirilmemesi konusunda -muhalefet bunu, genelliyorum şu anda- ciddi sıkıntılar var. Bununla ilgili de özellikle medya kuruluşları nezdinde çalışmalar yapmanız lazım. Çok ciddi bir ötekileştirme var, başkalaştırma var, düşmanlaştırma var.

İkinci konu da Anayasa değişikliği. Oğuz Bey çok haklı olarak ifade etti, Anayasa'nın güncellenmesi gerekiyor. Bu gerçekten çok önemli bir sorumluluk çünkü yurt dışı Türkleri tanımlamıyor, bu da önemli bir şey.

ZAFER SIRAKAYA (İstanbul) - Anayasa değişikliğinde muhalefetten destek bekliyoruz.

HASAN KARAL (İstanbul) - Muhalefetten bekleyin, o, muhalefet değil ki şu anda; yanaştı size nasıl olsa.

ZAFER SIRAKAYA (İstanbul) - İktidar partisinin bir mensubu değil efendim.

HASAN KARAL (İstanbul) - Öyle sayılır.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) - Yurt dışı Türkler politikalarının iktidarı, muhalefeti... Neyse, sonuçta...

HASAN KARAL (İstanbul) - Zorlanıyorsun açıklamaya, devam et; zorlanıyorsun.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) - Ama benim insicamımı dağıttılar Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SEDA GÖREN - Bu konunun iktidarı, muhalefeti gerçekten olmaz.

HASAN KARAL (İstanbul) - Geçmişte hep bana yapardın, biraz da biz yapalım.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) - Eyvallah. Zafer Bey'e özelde söyledim, o aktarır sana o konuyu, o aktarır sana.

Üçüncü konu da... Bakın, ben çok uğraştım, maalesef başaramadım. Diyoruz ya, mesela biz yurt dışındaki ırkçı saldırılardaki kurbanların anılması konusunda hassasız. Türkiye'de bir tane caddeye, bir tane sokağa, yurt dışında katledilen vatandaşlarımızın adını verdirme noktasında ben yıllarca uğraştım.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Verdik Sayın Vekilim.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) - O zaman da yeterince mi, ona bakalım. Verdiyseniz tebrik ederim.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Yani kesinlikle öyle, çok haklısınız. Sayın Vekilim, ben şunu söyleyeyim...

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) - Ben size şunu belirtmek istiyorum: Özellikle açıkça ırkçılık kurbanlarının memleketlerinde mutlaka caddelerine, sokaklarına isimlerini verdirme lazım.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Verdik Sayın Vekilim.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) - Ben başaramadım, eğer başardıysanız helal olsun, tebrik ederim.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Şöyle: Ama çok haklısınız, bir sokağa ancak verdirebildik. Bir caddeye verdirebilmek için "İlk önce şu istiyor, bu istiyor." diye sıraya koydular bizi ama bu konuda da ben Zafer Vekilime teşekkür ediyorum.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) - Yok, yok teşekkür değil daha ötesinin yapılması lazım.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Hayır, şöyle: Yapılmamış bugüne kadar Sayın Vekilim, bugüne kadar yapılmamış, beraber mücadele verdik. Mesela...

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) - Hepimizin ayıbı yani bu.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Ben şunu net söyleyeyim: Çok haklısınız bu konuda, ben keşke bürokrat olmasam da normal vatandaş olarak çıksam. Ben kendi ilimde yaptıramadım, olmadı yani.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) - Temel sorunumuz bu.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SEDA GÖREN - Biz Komisyon olarak bunu da görev addedelim Sayın Başkanım.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) - Bunları muhalefet de çıktığı zaman görürse çok güzel olur. Sadece şey değil arkadaşlar, samimiyetle söylüyorum, bakın, bize gönderin yayınlarınızı, çalışmalarınızı.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SEDA GÖREN - Bize de yeni geldi Başkanım.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) - Yok, yok bunun için... Bu olabilir, burada 50 tane yayın var...

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Bunu da size verdik Sayın Vekilim.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) - Vallahi bana gelmedi.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Sayın Vekilim, şu an ilk kez Komisyona verdik, siz Komisyonda değildiniz diye... Yarın ben size yollayayım, hatta bugün yollayayım.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) - Ben Zafer Bey'den el koydum buna.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SEDA GÖREN - Komisyonda herkese dağıttık siz gelmeden önce.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) - Bugün için demiyorum ben, prensip olarak söylüyorum, Yurtdışı Türkler Başkanlığı bu konuda çalışmalarıyla ilgili muhalefeti de -Utku Bey de ifade etti- süreçlere dâhil etsin, sadece faydalanalım.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Sayın Vekilim, bizim çayımız hakikaten çok güzel, muhakkak bekliyoruz. Hani bunu samimiyetle söylüyorum, biz çok da seviniriz.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) - Mecliste çayın berbat olduğunu ifade etmeye çalışıyor, haklı maalesef.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SEDA GÖREN - Utku Bey, buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Ben tekrar teşekkür ediyorum.

Şunun için söz aldım: Başkanım, genelde komisyonlarda yani bir kanun teklifi geldiğinde öyle olmuyor da böyle birisini dinleyeceğimiz zaman tartışma bölümüne az zaman kalıyor, sunum uzun sürüyor, sunumda bizim istediğimiz şeyler çok az zaman alıyor, az önce de ifade ettiğim gibi geçiştiriliyor, asıl tartışmamız gereken konuları biz konuşamıyoruz. Biz tabii ki size geliriz ama bugün toplanmamızın amacı zaten buydu, bunları tartışmaktı, yoksa geliriz tabii ki, 5'lik listeyi burada keşke biz dinleyebilseydik, 10'luk listeyi keşke biz görebilseydik anlamında söyledim, yoksa ben de sizi ararım, anlatırsınız biliyorum ama aslolan Komisyonun şu anda olduğu gibi tutanak altında bilgilendirilmesi, bu birincisi.

İkincisi de az önceki şeyiniz de -yanlış anlamayın- saygı duymakla birlikte yeterli değildir, geçerli değildir. Yani "Avrupa'daki sağcı, ırkçı oluşumlardan endişeleniyor vatandaşlarımız, 'Ah ben çifte vatandaşlığa geçersen elimdeki gider.' kaygısı ilk 2 sıradan biri." dediniz. Evet, doğru, o zaman madem bu böyleydi, biz yıllarca niye peşinde koştuk? Niye bütün iktidarlar uğraştı çifte vatandaşlık çıksın diye? Yani bizim buna rağmen mücadele etmemiz lazım. Burada sağcı yani ırkçı vesaire, tamam onunla mücadele edelim ama hiç mi bize düşen bir şey yok? Size aktarılanlar... Yani bu bence yanlış yönlendirir Komisyonu, onu da söyleyeyim. Eğer siz de böyle bakıyorsanız yanlış bakıyorsunuz yani sadece "Ya, evet, yasa da çıktı ama vatandaşımız çekiniyor geçmeye. Ne yapacağız şimdi?" Gerekirse tutanaktan çıkacağız, kapalı oturuma nasıl geçiyoruz başka konularda, madem çok kritik bir konu konuşacağız burada. Mesele nedir? Anlatabiliyor muyum, mavi kart mı, askerlik mi? Neyse yani bunları açık açık konuşmadan buradan böyleyken genel geçer sözlerle giderseniz ne size ne Komisyona ne de aslında o 7 milyona hizmeti olmaz bunların. Yani Başkanım, gelenlerin rahat konuşmasını istediğinizde kapatalım, rahat rahat konuşalım hangi konuyu konuşacaksak.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SEDA GÖREN - Aslında bu konuyu konuşmak istiyoruz. Bu konuyu sadece Hadi Bey olduğunda değil, Dışişleri Bakanlığımızın Konsolosluklardan Sorumlu Genel Müdürü daha önce bir sunum yapmıştı, ikisinin olduğu bir toplantıda sadece bu gündemle toplanıp konuşalım istiyoruz.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Ya, gerekirse de dediğim gibi kapatalım ama rahat konuşalım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SEDA GÖREN - Öyle yaparız.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Bunu şimdi siz söyleseniz yani iktidardan biri söylese topa tutarlar ya dışarıda. Yani "Vatandaşımız şu nedenle..." "Sen ne yapıyorsun?" derler. Yani anlatabiliyor muyum? Ben biliyorum, ben de konuştuğumda bu endişeyi anlıyorum ama bunu çözmenin yolu yok mu? Ya da bu endişe nedeniyle o rehavete neden olan politikalarımız yok mu? Mavi kartlar meselesinden bahsediyorum. Diyelim Almanya bundan vazgeçti -benim teknik bilgim eksik olabilir- kazanılmış bir vatandaşlığı elinden alabiliyor mu Alman Hükümeti? Ben onu bilmediğim için söylüyorum yani kazanılmış Alman vatandaşlığından böyle, bu kadar rahat atılabilecek durumda mı vatandaşlarımız? O zaman zaten biz yıllarca çifte vatandaşlık çıkarayım diye boşuna uğraşmışız. O anlamda söyledim yani bu kadar bir şeyle geçiştirilebilecek hususlar değil anlamında söyledim.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULHADİ TURUS - Yani ben bunun genişliğini söylemedim ama sayın vekillerimiz çok daha iyi biliyor, yani adam "Yahudi düşmanlığını yaparsan seni vatandaşlıktan atarız, bunu kabul etmeyiz." ya da birçok konu var ama bizim için öncelikli iki sıra, bu gerçekten öncelikli iki sıra. Bu "Biz ne yapıyoruz?" değil. Ben bu sıradan bahsettim, ondan sonrasını bence konuşmamız lazım, tabii bu biraz siyasi tarafı.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Tekrar teşekkür ederim.

OĞUZ ÜÇÜNCÜ (İstanbul) - Şimdi, Başkanım, özellikle vatandaşlık meselesine konu getirildiği için, bu çalışmalarda, o konuda Utku Bey'e destek veriyorum, doğru da buluyorum ama anlayışımız da bu zaten. Biz konuları burada derinlemesine tartışıp Parlamentonun üstüne düşen görevi icra etmek istiyoruz yani mesele aslında bu. Dolayısıyla, işte mavi kartla ilgili açılmış bir konfor alanı varsa misal yani vatandaş ihtiyacı duymuyorsa, bunu şimdi tabii geri alamayız ama biraz daha işin içine girdiğimizde -Utku Bey sorduğu için söylüyorum- Almanya'da sadece Alman vatandaşıysanız anayasal bir zorunluluk sizi vatandaşlıktan çıkaramaz ama çifte vatandaşlık meselesinde boşa düşmeyeceğiniz için böyle bir ihtimal artık tartışılıyor. İşte "Yahudi düşmanlığı" başlığı açılmış olabilir, Almanya'nın millî menfaatlerine aykırı hareketler gibi işte muğlak kelimeler artık konuşulmaya başlanıyor ve bu iktidar, Almanya'daki yeni iktidar göreve geldiğinde zaten çifte vatandaşlıkla ilgili açılan kapının çok geniş ve lüzumsuz olduğunu söyleyen başta bu Şansölye olmak üzere bir iktidar partisi var. Dolayısıyla, insanlarımızın bunu kendi kendine tercüme etmesini, bundan bir endişe üretmesini bizim burada konu etmemiz lazım. Sadece vatandaşlığa girip girmeme meselesi değil, bu düşünce hinterlandı hani ırkçılıkla ilgili, işte o tasavvuru, Almanya'nın kendisine bakışıyla ilgili, o endişeyle ilgili tasavvuru bizim iyi anlamamız lazım. Ama bunun pratik başka boyutları da varsa, askerlik gibi örneğin, askerlik ücreti varsa onu da açıkça konuşalım. İşte, ben tamam vatandaş olmak istiyorum ama işte söz konusu bedelin yüksek olduğuna inanıyor aile, başvurmuyacaksa onu da bilelim yani neticede tartışmalarımızı bu manada daha da müşahhas hâle getirebilmemiz lazım ama özellikle kendi kendine yapmış oldukları işte "Almanya bana ne yapabilir?" tasavvurunun tartışmaya değer bir konu olduğunu, sosyolojik olarak da geldiğimiz nokta itibarıyla 65'inci senesinde çok sakat bir noktaya geldiğimizi de bizim burada görüp açıkça tartışmamız lazım. Yani zira bu bir ruh hâli; ruh hâli de oradaki toplumun şu anki hem duruşuna hem konulara yaklaşımına yansıyor yani işte Gazze meselesini hiç açmak istemiyorum. Özellikle Alman yetkililerin bu manada sivil toplum üstünde, toplumun üstünde oluşturmuş olduğu baskının görülmesi gerektiğini ve

işe yaramış olduğunu da görmemiz gerekiyor. Yani en nihayetinde burada bir atmosfer var ve "ırkçılık" deyin, "İslamofobik atmosfer" deyin, bu artık hayatın her yönüne yansıyor, bazı tasavvurlara da önayak oluyor. Biz bir yandan "Anayasa'yı değiştirelim, daha fazla toplumumuza sahip çıkalım." derken o toplumun kendi işte yapmış oldukları düşünceleriyle bizden uzaklaşmaması lazım. Yani burada gerçekten bunu gözeterek hareket etmemiz lazım diye düşünüyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SEDA GÖREN - Buyurun Başkanım.

ZAFER SIRAKAYA (İstanbul) - Çok kısa olarak tamamlamak istiyorum. Tabii, altmış yıllık göç tarihinin büyük sorunları son yirmi yıl içerisinde çözümlenmiş olmakla birlikte, geri kalan sorunların tamamını da şimdi Hadi Bey'in bir anda çözümlemesini beklemek de çok hakkaniyetli olmasa gerek ama tabii bunları gündeme getirmek gerekiyor. Tabii, biraz önce Oğuz Bey'in de ifade ettiği gibi yani Utku Bey'in gündeme getirmiş olduğu vatandaşlık meselesi var, yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın Türk vatandaşlığına geri dönüşüyle ilgili olarak ben yanlış hatırlamıyorsam yaklaşık 800 binin üzerinde mavi kartlı var, mavi kart sahibi insanlar var. Dolayısıyla, mavi karta baktığınız zaman Türkiye'de de esasında seçme ve seçilme hakkı hariç, bir de emekli olma hakkı hariç her türlü hakkı mahfuz olan bir yapıdan bahsediyorsunuz. Dolayısıyla, vatandaş "Zaten ben Türkiye'de her türlü hakka sahibim." noktasında hareket edebiliyor, o konforlu alanın varlığını düşünüyor olabilir ama bunları daha detaylı olarak tabii ki mütalaa etmekte fayda var. Öbür taraftan da tabii, sadece olayı Türkiye boyutunda düşünmemek lazım. Ben Almanya'da bir seneden beri vatandaşlık başvurusu yapmış ve hiçbir şekilde de vatandaşlığına geri cevap almamış olan insanların varlığını da biliyorum, bu çifte vatandaş olma noktasındaki insanların da varlığını biliyorum. Dolayısıyla, kanunun çıkmış olması bürokratik bir rezistansın olmasını da göstermiyor tabii beraberinde. Yani kanun çıkmış olabilir ama bürokrasiyi Almanya'da, tahmin edersiniz ki son dönem içerisinde özellikle Almanya'daki popülist partinin çok ciddi oy kazanmasıyla birlikte ciddi bir rezistansın varlığını da konuşmak lazım.

Bunları ben detaylı olarak eğer Başkanımız, önümüzdeki süreç içerisinde askerlik konusuyla ilgili olarak Millî Savunma Bakan Yardımcımız olabilir, işte eğitim konusuyla ilgili olarak... Çünkü yurt dışındaki vatandaşlarımızın Türkçe öğrenmesi konusuyla ilgili yaşadığımız çok ciddi sıkıntı var. 1 milyona yakın çocuğumuz var sadece Almanya'da, bunlardan sadece 100 binine ulaşabilecek şekilde bir Türkçe dil eğitimi veriliyor. Bizim 900 bin yavrumuzun Türkçe öğrenemediği bir yerde, dilin olmadığı bir yerde dininizin olmayacağı, bir ülke aidiyetinizin olmayacağı bilinci içerisinde mütalalarımız olacak. Tabii, biraz önce Metin Bey'in de ifade ettiği gibi, Türk toplumunun maalesef, Almanya'ya baktığınız zaman da Avrupa geneline baktığınız zaman yüzde 20'sinin sadece organize olduğunu görüyorsunuz, yüzde 80'inin hiç organize olmadığını görüyorsunuz, ulaşılabilir olmadığını görüyorsunuz. Ulaşamadığınız çocuğumuz, yavrumuz ister istemez o asimilasyon tehlikesine, o girdaba daha fazla girme riskini de beraberinde taşıyor. Dolayısıyla bence bunların her birinde belki konu bazlı olarak ilerlemekte fayda var. Her bir konuyu tabii YTB Başkanımızın burada öyle tahmin ediyorum ki bizimle aynı noktadan bakan, aynı perspektiften bakan bir pozisyonunun olmasıyla birlikte çözümleme imkânı olmayacaktır. Ama ben bir kez daha bu toplantı için teşekkür ediyorum. Bu toplantı bir kez daha bize şunu gösterdi: Daha sık buluşmamız gerekiyor, daha yoğun bir şekilde bunları istememiz gerekiyor.

Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI SEDA GÖREN - Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Başkanım biz de en kısa zamanda iadeiziyaret yapacağız. Önümüzdeki on beş gün içerisinde planlama yapıp inşallah sizleri ziyaret edelim. Çok teşekkür ediyoruz sunum için gerçekten.

Bir sonraki toplantı tarihimizi, bir taslak belirleyelim rahatlık olması açısından, şubatı geçirmemek için 25 Şubat Çarşambayı kafamızda bir taslak tarih olarak belirleyelim, perşembede sıkıntı yaşıyoruz, bazen Meclisimizin kapanma durumu oluyor, yine değiştirebiliriz.

Davet edilecek kurum olarak da Diyanet ve Millî Eğitim Bakanlığını teklif ediyorum, başka teklifleri olan üyelerimiz varsa bir komisyon grubu kurarız, oradan tekrar yazışırız ve biraz önce uzman arkadaşımıza da ilettim, Dilekçe Komisyonumuzdan da yurt dışıyla alakalı bütün dilekçeleri talep edeceğiz. Yazılı olarak bize gelecek, hep beraber bir Komisyonumuzda inceleyeceğiz.

Serkan Çağlar isimli bir Türk kondüktör Almanya'da uğradığı saldırı sonucunda, darp sonucunda hayatını kaybetti. Çok üzücü bir hadise gerçekten. Biz kendisine başsağlığı diliyoruz. O sırada bu haberi aldığında, kalp krizi geçirip baypas ameliyatı olan babasına da geçmiş olsun dileklerimizi iletteceğiz. Ben inşallah çıkışta aileye ulaşabilmeyi istiyorum, aldık iletişim bilgilerini, sizlerin adına da Komisyonumuzun takipçisi olacağını da tekrar onlara da ifade edeceğim.

Alt komisyonumuzun çalışma, ilke ve prensiplerinin belirlenmesi kapsamında TBMM İçtüzüğü'nün 33'üncü maddesi uyarınca tam tutanak tutulması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teşekkür ediyorum ve toplantıyı bugün için kapatıyoruz.

Kapanma Saati: 16.04